धर्मकीर्ति

THE DHARMAKIRTI

A BUDDHIST MONTHLY

दुर्लभ श्रामणेर प्रवज्या हुनुभएका [illegible] धर्म[illegible]ती गुरुमां र दो गुणवती गुरुमां

कतिं पुन्ही

वर्ष-२३; अङ्क-७

DHARMAKIRTI

बित्रम सम्वत् २०६२

धर्मकीर्ति

१. 'धर्मकीर्ति' प्रत्येक पूर्णिमाको दिन निस्कन्छ।

२. 'धर्मकीर्ति' का लागि धार्मिक, सामाजिक एवं नैतिक पक्षका लेखहरू लेखी पठाउनु होस्।

३. विहार एवं विभिन्न स्थानहरूमा भएका बौद्ध गतिविधिहरू यथाशिघ्र समयमानै हामीलाई लेखी पठाउनु होस्।

४. हामी तपाईंको स्वस्थ प्रतिक्रियाको स्वागत गर्दछौं।

५. लेखकद्वारा लेखिएको कुनै पनि विचारको जिम्मेवार लेखक आफै हुनेछ– सम्पादक मण्डल हुने छैन।

■ विषय-सूचि ■

क्रसं	विषय	लेखक	पेज नम्वर
१.	बुद्ध-वचन	–	१
२.	सम्पादकीय– बुद्धको मध्यम मार्ग	–	२
३.	मुक्तिको लागि आर्यसत्यको अनुभव आवश्यक	– सत्यनारायण गोयन्का	३
४.	धम्मपद-१८२	– रीना तुलाधर	६
५.	शुमाय्-पौ	–	७
६.	बुद्ध अनुयायी	– अ. सुमेधावती	७
७.	बुद्ध साधारण व्यक्ति हुनुहुन्न	– प्रेम लक्ष्मी तुलाधर	८
८.	छि थ्वैम्ह सु ?	– लक्ष्मी हिरा तुलाधर	९
९.	क्षान्ति र मैत्री - २	– ले. भिक्षु अश्वघोष, अ. वीर्यवती	१०
१०.	धर्म प्रचार र बहुजन हिताय	– रासकुमारी मानन्धर	११
११.	मनोक्रान्ति गर्नु छ विश्वमा शान्ति ल्याउनु छ	– राजीव वज्राचार्य	१२
१२.	भय, ज्वाला, आतंक	– शान्तवीर शाक्य	१२
१३.	दु:खको दर्शनले मुक्ति पथतिर लगिदिन्छ	– नरेन्द्रनाथ भट्टराई	१३
१४.	सद्धर्मको कार्य-१०	– भीमराव रामजी आंबेडकर, अनु. ललितरत्न [illegible]	१४
१५.	What is Buddhism ?	- Ven. S. Dhammika	१५
१६.	धुताङ्ग - ३	– भाय् ह्युम्ह ब.आ.राजा	१६
१७.	मनूतयेगु पह: - ५	– धम्मवती गुरुमां	१८
१८.	धर्मकीर्ति विहार-गतिविधि	–	१९
१९.	धर्म प्रचार-समाचार	–	२४

- धर्मकीर्तियात छिगु ग्वाहालीया आवश्यकता दु। छिगु प्रत्येक ग्वाहाली पत्रिकाया लागी त:धंगु तिब: ज्वीफु।
- छि थ: ग्राहक जुया दिसँ, मेपिन्त नं ग्राहक याना दिसँ।
- छिं थ:गु पस:, उद्योग, व्यापार, कार्यालयया बिया द्यूगु प्रत्येक विज्ञापन पत्रिकायात त:धंगु ग्वाहाली जूवनी।
- धार्मिक व सामाजिक पक्षया रचना च्वया, सुझाव व सल्लाह बिया पत्रिकायात रोचक व स्तरीय याय्गुली नं ग्वाहाली बीफु।
- आसे धयादीमते, विचा: याना दिसँ- 'धर्मकीर्ति' यात बांलाकेत छिं गुकथं ग्वाहाली बिया दीफु।

Downloaded from http://www.dhamma.digital

धर्मकीर्ति

(बौद्ध मासिक)

THE DHARMAKIRTI

A Buddhist Monthly

SEPTEMBER 2005

वर्ष– २३	अङ्क– ७	कति पुन्ही	कार्तिक २०६२

★ शत्रुले शत्रुलाई जति हानि पुऱ्याउँन सक्छ, त्यो भन्दा बढ्ता हानि कुमार्गमा लागेको चित्तले पुऱ्याउँछ ।

★★★

★ अर्काको दोष र अर्काले के गऱ्यो के गरेन भनी हेर्नुभन्दा आफ्नो दोष र आफूले के गऱ्यो के गरेन भनि हेर्नु नै बेस छ ।

★★★

★ कुनै प्रकारका पापकर्म नगर्नु, कुशल (राम्रो) काम गर्नु र आफ्नो चित्तलाई परिशुद्ध राख्नु ।

★★★

★ क्रोधीलाई अक्रोधले जित्नु, नराम्रो गर्नेलाई राम्रो कामले जित्नु, कृपणीलाई दानले जित्नु र असत्यवादीलाई सत्यले जित्नु ।

★★★

प्रमुख व्यवस्थापक
विद्यासागर रञ्जित
फोन: ४२५ ८२५५, ४२२ ४११२

व्यवस्थापकहरू
चिनीकाजी महर्जन
फोन: ४२५ ३१८२
ज्ञानेन्द्र महर्जन
फोन: ४२७ ६९०८

सह-व्यवस्थापक
ध्रुवरत्न स्थापित

सम्पादक
भिक्षुणी वीर्यवती
फोन: ४२५ ९४६६

प्रधान सम्पादक
भिक्षु अश्वघोष महास्थविर
फोन: ४२५ ९११०

प्रकाशक एवं विशेष सल्लाहकार
भिक्षुणी धम्मवती
फोन: ४२५ ९४६६

कार्यालय
धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी
धर्मकीर्ति विहार
श्रीघः नघः टोल
e-mail: dharmakirtivihar@mail.com.np
पोष्ट बक्स नं. ४९९२
काठमाडौं
फोन: ४२५ ९४६६

बुद्ध सम्वत् २५४९
नेपाल सम्वत् ११२५
इस्वी सम्वत् २००५
विक्रम सम्वत् २०६२

विशेष सदस्य	रु. १०००/- वा सो भन्दा बढी
वार्षिक	रु. ७५/-
यस अङ्कको	रु. ७/-

बुद्धको मध्यम मार्ग

सिद्धार्थ गौतमले ६ वर्ष सम्म कठोर तपस्या गर्नु भई चार आर्य सत्यहरूलाई यथार्थ बोध गरिसक्नु भएपछि मात्र बुद्धत्त्व प्राप्त गर्नु भएको हो । ती चार वटा आर्य सत्यहरू यसरी रहेका छन्–

दु:ख छ, दु:खका कारणहरू छन्, दु:खबाट मुक्त हुन सकिन्छ र दु:खबाट मुक्त हुनका लागि बाटोहरू छन् । दु:खबाट मुक्त हुने बाटोलाई आर्य अष्टाङ्गिक मार्ग अर्थात् मध्यम मार्ग भनिन्छ ।

मध्यम मार्गका आठवटा बुँदाहरू यसरी रहेका छन्–

सम्यकदृष्टि (ठीक समझदारी), सम्यक संकल्प (ठीक नियत), सम्यक वचन (ठीक बोली), सम्यक कर्मान्त (ठीक काम), सम्यक आजीव (ठीक जीवन), सम्यक व्यायाम (ठीक प्रयास), सम्यक स्मृति (सही होशियार), सम्यक समाधि (ठीक एकाग्रता) ।

बुद्धले यस शिक्षा सर्वप्रथम कपिलवस्तुका पाँचजना ब्राह्मणहरूलाई बताउनु हुँदै भन्नु भयो– "भिक्षुहरू ! हामीले अति विलाषी जीवन र अति कष्टमय दु:खी जीवनलाई त्यागी बीचको मध्यम जीवन मार्गलाई अपनाउनु पर्दछ । अर्को शब्दमा भन्ने हो भने अति धनी र अति गरीवी जीवनबाट अलग्ग रहन सक्नु पर्दछ । यस्तो जीवनवाट मुक्ति पाउनका लागि हाम्रो दृष्टि सही हुनु पर्दछ । छलकपटी र स्वार्थपूर्ण विचार धारालाई त्याग्नु पर्दछ । दु:खको कारण नै तृष्णा अर्थात् भौतिक साधन जति भए पनि नपुग्ने असन्तुष्टीपना हो । ठीक दृष्टि र ठीक संकल्प भएसम्म मध्यम मार्गी बन्न सजिलो हुनेछ ।

आजभोलीको द्वन्दयुक्त समाजमा समस्या समाधानको लागि बुद्धको मध्यम मार्ग अति उपयोगी रहेको देखिन्छ । बुद्धको बिचार अनुसार जुन क्षेत्रमा पनि अतिवादले नराम्रो नतिजा दिने गर्छ । उपमाको लागि हामीले दिनहुँ खाइरहने तरकारीहरूमा नून बढि भएपनि खान सकिन्न भने नून नपुगे पनि खान कठिन हुन्छ । त्यसैले बुद्ध शिक्षानुसार हामीले समस्याको चर्चा मात्र गरि रहनु ठीक होइन । समस्या समाधान तर्फ ध्यान दिन सकेमा मात्र सफलता प्राप्त हुनेछ । कुनैपनि क्षेत्रमा आफूलाई चित्त नबुझेको कुरामा विरोध गर्न सकिन्छ तर रचनात्मक ढंगबाट मध्यममार्गी बनी । अर्को शब्दमा भन्ने हो भने आफूले गरेको कुरा अनुसारको काम पनि गर्न सक्नु पर्दछ । आफ्नो बोली र काम गराईमा समानता हुन सक्नु पर्दछ । बोली अनुसारको काम गराईमा फरक आएमा समस्या अझ बल्झिने डर हुन्छ । त्यसैले विरोधको लागि विरोध नै थपेर समस्या समाधान हुन सक्दैन । यो मध्यम मार्ग पनि होइन ।

बुद्धको विचारधारा अनुसार दु:खबाट मुक्त हुनका लागि सर्वप्रथम मानिसलाई चाहिने आधारभूत आवश्यकता पूर्ति हुनु जरुरी छ । यसको लागि पोषिलो खाना, बसोबासको लागि उपयुक्त ठाउँ, आफ्नो साथमा रहने व्यक्तिहरू असल बानी व्यवहारको हुनु, मौसम अनुकुलको वस्त्र पाउनु र असल काममा विचार मिल्नु आदि । यसलाई बुद्ध शिक्षानुसार मध्यम मार्गको रूपमा लिन सकिन्छ । त्यसैले सफल जीवन यापनको लागि यस मध्यम मार्ग पूरा हुनु अति आवश्यक देखिन्छ ।

मध्यम मार्गलाई पछ्याउने हो भने हामीले आफूलाई ठीक मात्रामा आत्मालोचना गर्न पनि सक्नु पर्दछ । आफू विश्वास पात्र बन्नु को साथै कर्त्तव्य परायणी पनि हुनु अनिवार्य छ ।

यसरी सफल जीवन यापनको लागि बुद्धले देखाउनु भएको मध्यम मार्ग आज सम्म पनि समसामयिक र सान्दर्भिक भइरहेको पाउँछौं जुन मार्ग बहुजन हिताय बहुजन सुखायको लागि अति उपयोगी रहेको छ ।

Downloaded from http://www.dhamma.digital

मुक्तिको लागि आर्यसत्यको अनुभव आवश्यक

■ सत्यनारायण गोयन्का

भगवान तथागत चित्त विमुक्त हुनुभयो । भव भ्रमणबाट नितान्त रुपमा विमुक्त हुनुभयो । स्वयं विमुक्त भएर अन्य मानिसहरूलाई विमुक्तिको सही मार्ग सिकाउन लाग्नु भयो । भव बन्धन र भव विमुक्तिको सत्य आफूले अनुभव गरेर नै स्वयंले घोषणा गर्नु भयो कि–

अहं, दुक्खं अरियसच्चं ... ... दुक्खसमुदयं अरियसच्चं...दुक्खनिरोधं अरियसच्चं...दुक्खनिरोधगामिनिं पटिपदं अरियसच्चं यथाभूतं अनभिसमेच्च ।

दुःख आर्यसत्य, दुःख समुदय आर्यसत्य, दुःख निरोध आर्यसत्य र दुःख निरोधगामिनी प्रतिपदा आर्यसत्यको यथाभूत ज्ञान दर्शन नगरीकन नै यदि कसैले म सम्यक रूपले अर्थात सही अर्थमा दुःखको अन्त गर्छु भन्यो भने त्यो असम्भव छ । किनकि,

यं खो, आवुसो, दुक्खे अञ्ञाणं, दुक्खसमुदये अञ्ञाणं, दुक्खनिरोधे अञ्ञाणं, दुक्खनिरोधगामिनिया पटिपदाय अञ्ञाणं – अयं वुच्चतावुसो, 'अविज्जा' ।

– आवुसो, यो दुःखको अज्ञान हो, दुःख समुदयको अज्ञान हो, दुःख निरोधको अज्ञान हो, दुःख निरोधगामिनी प्रतिपदाको अज्ञान हो – यही अविद्या हो ।

जबसम्म अविद्या हुन्छ, तब सम्म भवविमुक्तिको ढोका बन्द नै हुन्छ, किनकि यस्तो व्यक्तिले कहिल्यै थाहा पाउँदैन कि सबै सांसारिक सुखमा दुःख समाएको छ । उस्ले कहिल्यै पनि थाहा पाउँदैन कि दुःखको मूल कारण तृष्णा हो । तृष्णाको जरासम्म उखेल्यो भने दुःख निरोधको अवस्था प्राप्त हुन्छ भन्ने उसले थाहापाउँदैन । दुःख निरोधको लागि शील, समाधि, प्रज्ञाको आर्य अष्टाङ्गिक मार्गमा हिंड्नु पर्छ भन्ने उसले कहिल्यै पनि थाहा पाउँदैन । जस्ले यी कुराहरू थाहापाउँदैन ऊ कसरी मुक्ति मार्गमा अघि बढ्छ । अघि नै बढेन भने मुक्त कसरी हुन्छ ? उसको जिवनमा अन्धकार नै अन्धकार हुन्छ ।

भगवान बुद्धले अगाडि भन्नु भयो– भिक्षुहरू, संसारमा जबसम्म सुर्य र प्रकाश उडाईरहन्छ तबसम्म महान आलोक – उज्यालो छाई रहन्छ, प्रकाशको प्रादुर्भाव भईरहन्छ । त्यस्तै प्रकारले जबसम्म तथागत अरहन्त सम्यक सम्बुद्ध संसारमा उत्पन्न हुँदैन तब सम्म प्रभुत प्रकाश एवं आलोकको प्रादुर्भाव हुँदैन, तबसम्म गहिरो रातको अँध्यारो छाईरहेको हुन्छ । तबसम्म न चार आर्य सत्यको चर्चा कहीं सुन्न पाउँछ, न देशना, न प्रज्ञापना, न प्रस्थापना, न विवरणा, न अनावरण गर्न पाउँछ, न विभाजन हुन्छ, न कसैले स्पष्ट गर्छ ।

संसारमा जब सम्यक सम्बुद्धको प्रादुर्भाव हुन्छ तब नै यी चार आर्यसत्यको बारेमा प्रकाश हुन्छ र शील, समाधि तथा प्रज्ञाको आर्य अष्टांगिक मार्गमा सफलतापूर्वक अगाडि बढ्ने स्पष्ट विधि प्रकाशमा आउँछ ।

जो कोही व्यक्तिले पनि सत्यलाई बुझेर शील, समाधि तथा प्रज्ञाको आर्य अष्टांगिक मार्गमा अगाडि बढ्छ भने निश्चित रूपले निर्माण तर्फ अघि बढ्दै जान्छ । उसलाई कसैले रोक्न पाउँदैन । जसरी गंगा नदी पूर्व दिशा तर्फ बहन्छ त्यसरी नै जो भिक्षु आर्य अष्टांगिक मार्गको भावित (अभ्यास) गर्दछ, ऊ निर्वाण तीर अगाडि बढ्दछ ।

चार आर्यसत्य मध्ये आर्य अष्टांगिक मार्ग प्रयोगात्मक हुनुको कारण यो प्रमुख छ । चारैवटा आर्यसत्यलाई **तिपरिवट्टं द्वादसाकारं** अनुभव गर्नका लागि अष्टांगिक मार्ग अनिवार्य छ । त्यसैले यी चार आर्यसत्यलाई सिद्धान्तको रुपमा स्वीकार गर्नु पर्दछ । आर्यसत्यलाई बाह्र प्रकारले अनुभव गर्ने हो भने कुनै एउटालाई साक्षात्कार गर्‍यो भने पनि बाँकी तीन वटाको साक्षात्कार स्वतः हुन्छ ।

यो, भिक्खवे, दुक्खं पस्सति, दुक्समुदयम्पि सो पस्सति, दुक्खनिरोधम्पि पस्सति, दुक्खनिरोधगामिनिं पटिपदम्पि पस्सति ।

– भिक्षुहरू ! जसले दुःखको दर्शन गर्छ उसले दुक्ख समुदय, दुःख निरोध र दुःख निरोधगामिनी प्रतिपदाको पनि दर्शन गर्दछ ।

दुःखका सारा परिधिलाई पार गरेर दुःख निरोध, दुःखको विनाश भईरहेको थाहापाउनु नै दुःखको परिज्ञान हो । यस क्रममा दुःख समुदय अर्थात तृष्णा (राग-द्वेष) को दर्शन स्वतः हुन थाल्छ र दुःखको क्षेत्र पार लगाउनको लागि शील, समाधि, प्रज्ञाको आर्यअष्टांगिक मार्गको एक-

एक अंगको दर्शन अनुभवले जान्दछ । यसरी पहिलो आर्यसत्यको दर्शनले दोस्रो, तेस्रो र चौथौं आर्यसत्यको दर्शन पनि स्वत: हुन जान्छ । त्यस्तै प्रकारले जसले दु:ख समुदय रुपी तृष्णाको दर्शन गर्छ, उसले दु:खको, दु:ख निरोधको, दु:ख निरोधगामिनी प्रतिपदाको स्वत: दर्शन गर्छ । त्यस्तै जस्ले दु:ख निरोधको दर्शन गर्छ उसले दु:खको, दु:ख समुदयको र दु:ख निरोधगामिनी प्रतिपदाको पनि दर्शन गर्दछ ।

दु:ख निरोधगामिनी प्रतिपदाको दर्शन गर्नेले दु:खको, दु:ख समुदयको र दु:ख निरोधको पनि दर्शन गर्दछ । जब दर्शन आफ्नो अनुभवले हुन्छ तब थाहापाउँदछ कि एक आर्यसत्यमा चारै आर्यसत्य एकत्र भएको छ । एउटाको दर्शन भयो भने बाँकी तिनैवटाको दर्शन स्वत: हुन थाल्छ । चार आर्य सत्यको दर्शनले महामंगल हुन्छ–

अरियसच्चानं दस्सनं...एतं मङ्गलमुत्तमं ।

जस्ले आर्यसत्यलाई गहिराईसम्म जान्दछ उसले आर्यसत्यलाई भाविता गर्दछ र जस्ले आर्यसत्यलाई विशेष रूपले भाविता गर्दछ ऊ आर्य बन्दछ, त्यसैले आर्यसत्यको दर्शनमा उत्तम मंगल छ ।

आर्यसत्य सत्यभन्दा टाढा छैन, कुनै कल्पना यस्मा छैन । कुनै सम्प्रदायको अन्धविश्वासले भरिएको दार्शनिक मान्यता यसमा छैन । जीवनका यस्ता सत्य जुन कोही पनि, कुनै पनि सम्प्रदायको ब्यक्तिले गर्न सक्दछ र परिणामत: भवबाट मुक्त हुन सक्छ । यी चारै आर्यसत्यको साक्षात्कार को अन्तिम उपलब्धि दु:ख निरोध आर्यसत्य हो । यही निर्वाण हो, जसको दर्शन पहिलो पटक भएमा स्रोतापन्न अवस्था प्राप्त हुन्छ र साधक अनार्यबाट आर्य हुन्छ चाहे त्यो ब्यक्ति कुनै जाति, वर्ग, गोत्र र सम्प्रदायको किन नहोस् । यसको साक्षात्कार भएमा कोही पनि ब्यक्ति आर्यबन्न सक्छ । लोकमा तथागत आर्य हुनुहुन्छ । अत: यसलाई आर्यसत्य भनियो । जो स्वयं आर्य भइसक्यो, उहाँले आफ्नो अनुभवद्वारा जानिएको सत्यलाई प्रकाशन गरियो भने त्यो आर्य नै कहलाउँछ ।

यस युगमा मिथ्या मान्यतालाई छोडेर तटस्थमार्गमा अगाडि बढेर आर्य बनेको पहिलो ब्यक्ति नै तथागत हुनुहुन्छ । यदि त्यही मार्गमा अरु कोही ब्यक्ति अगाडि बढ्छ भने उनीहरू पनि आर्य हुन्छ ।

जीवन जगतका यी चारै वटा महत्वपूर्ण सत्य जब केवल दार्शनिक मान्यता बनेर रहन्छ तब अन्य दार्शनिक मान्यता झैं यो पनि निष्फल नै हुन्छ, निरर्थक नै हुन्छ र केवल साम्प्रदायिक वाद-विवादको कारण बनेर रही रहन्छ । परन्तु यस्को यथार्थ दर्शन भएमा यो मुक्तिदायिनी हुन्छ, सफल हुन्छ, सार्थक हुन्छ ।

चार आर्यसत्य मात्र होइन, त्यसको तिपरिवट्टं द्वादसाकारं अर्थात बाह्र प्रकारका स्वरूप केवल पाठ मात्र गरिरह्‌यो भने अथवा कुनै सम्प्रदायको मान्यता मात्र भईरह्‌यो भने दुर्भाग्य बाहेक अरु केहि हुँदैन । कुनै पनि सम्प्रदायको बन्धन ज्यादै कठोर हुन्छ । त्यसबाट निस्किनु अति कठिन हुन्छ । जब यी चार आर्यसत्यको वास्तविक दर्शन हुन्छ, त्यसलाई आफ्नो अनुभवले थाहापाउँदछ तब ती थोत्रो मान्यता सबै स्वत: छुट्छ । जब स्वयंले त्यसको दर्शन गर्छ तब सत्यको अभिसम्बोध हुन्छ, तब त्यो चिन्तनको विषय नै रहँदैन, विवादको विषय नै रहँदैन ।

चार आर्यसत्यको यथाभूत दर्शन हुनु भनेको– इन्द्रिय जगत भन्दा परको अवस्था निर्वाणको दर्शन हुनु हो । सम्पूर्ण दार्शनिक मान्यता इन्द्रिय क्षेत्रसम्म मात्र सीमिति हुन्छ । इन्द्रियातीत अवस्थाको अनुभव भएपछि अन्य कुनै मान्यता सामू रहन सक्दैन ।

संसारमा देवता सहित मार, ब्रह्मा, श्रमण, ब्राह्मण तथा अन्य देव मनुष्य द्वारा इन्द्रियहरूको क्षेत्रमा आँखाले देखेको, कानले सुनेको, नाकले सुँघेको, जिब्रोले स्वाद लिएको, र मनले चिन्तन गरेकोलाई अन्तिम अवस्था प्राप्ती मानेको छ, अन्तिम सत्यलाई यसै क्षेत्रमा मात्र खोजेको छ, यसैमा मात्र चिन्तन मनन गरेको छ । जबकि तथागतले यस सम्पूर्ण इन्द्रिय जगतको अनित्य स्वभावको सत्यलाई अनुभव गरेर यसभन्दा पर नित्य र अपरि वर्तनशील इन्द्रियातीत निर्वाणिक अवस्थाको साक्षात्कार गर्नु भयो ।

यस्मा तं तथागतेन अभिसम्बुद्धं, तस्मा 'तथागतो' ति बुच्चति ।

– त्यस (परम सत्य) लाई तथागतले अभिसम्बोध गर्नु भयो, त्यसैले उहाँलाई तथागत भनियो ।

जबसम्म इन्द्रियको परिधि भित्र **परियेसितं** अनुसन्धान भईरहन्छ र यसै क्षेत्रको कुनै एक अवस्थालाई

Downloaded from http://www.dhamma.digital

परम सत्यको अवस्था मान्दछ र यी नै उपलब्धिहरू नै भिन्न भिन्न दार्शनिक मान्यता बन्दछ । तथागतले यस इन्द्रिय क्षेत्रको सम्पूर्ण बिसौनिहरूलाई पार गर्दै गर्दै निर्वाणको साक्षात्कार गर्नु भयो । अत: यसमा कुनै दार्शनिक मान्यता गाँसिएको छैन । उनको आफ्नो पनि कुनै दार्शनिक मान्यता छैन, किनकि तथागतले दार्शनिक मान्यताको क्षेत्रलाई पर छोडी सक्यो । नाम र रुपको इन्द्रिय क्षेत्र मात्रै दार्शनिक मान्यताको क्षेत्र हो ।

जबकोही व्यक्ति नाम रूपको क्षेत्र अर्थात छ: इन्द्रिय र त्यसको विषयसंग सम्बन्धित क्षेत्र अनुभवले जान्दछ तब राम्ररी थाहापाउँदछ कि जुन समुदय हुन्छ त्यो अवश्य व्यय पनि हुन्छ, त्यो अनित्य छ, नश्वर छ, भंगुर छ । चाहे तल तिर अधोलोकका कुनै क्षेत्र होस् अथवा माथितिर अरुप ब्रह्मलोकसम्म का कुनै क्षेत्र होस् यी सबै लौकिक क्षेत्र अनित्य छन्, परिवर्तनशील छन् । यो अनित्य बोध अन्ध श्रद्धाले स्वीकार गर्न सक्दैन, न कि तर्क वितर्क र वर्णन द्वारा, यो त प्रत्यक्ष ज्ञान द्वारा अनुभव गर्न सकिन्छ ।

सब्बे सङ्खारा अनिच्चाति, यदा पञ्ञाय पस्सति ।

– प्रज्ञाको आँखाले हेऱ्यो भने सारा संस्कृत पदार्थ र अवस्था अनित्य छन् ।

चाहे मानव लोकका सुख सुविधा होस् चाहे देवलोकका दिव्य सुखभोग होस्, अथवा रूप र अरूप ब्रह्मलोकको दीर्घजीवी ब्राह्मी सुख होस्, सारा सुख नाश हुने खालको छ, किनकि ती अनित्य छन् र प्रत्येक सुख नष्ट भएर दु:खमा बदलिन्छ । अत: सम्पूर्ण लौकिक सुख वास्तवमा दु:खदायी नै हुन्छन् । सारा लौकिक सुख भित्र दु:खको बीऊ रहेको हुन्छ । निर्वाणको साक्षात्कार भएपछि मात्रै साधकले थाहापाउँदछ कि यो नित्य, शाश्वत र ध्रुव हुनुको कारण वास्तवमा निर्वाण नै परम सुख हो ।

निब्बानं परमं सुखं ।

निर्वाणको परम सुख अनुभव भएपछि नै यसको तुलना लौकिक सुखसंग हुन्छ र तब स्पष्ट हुन्छ कि- उसलाई अन्य मानिसहरू सुख भन्छन्, त्यो आर्य दु:ख हो । जसलाई अन्य मानिसहरू दु:ख भन्छन्, त्यो आर्य सुखको रूपमा लिनु पर्छ ।

सब्बे सङखारा दुक्खाति, यदा पञ्ञाय पस्सति ।

– प्रज्ञाको आँखाले हेऱ्यो भने सारा संस्कृत पदार्थ र अवस्था दु:ख छन् ।

यस अवस्थामा आईपुग्दा जो अनित्य छ, परिवर्तन शील छ ती सबै दु:ख हो भन्ने स्पष्ट हुन थाल्छ । जुन अनित्य छ त्यो दु:ख छ । जुन दु:ख छ, त्यो अनात्म छ । जुन अनात्म छ त्यो न मेरो हो, न म हूँ, न मेरो आत्मा हो ।

सब्बे धम्मा अनत्ताति, यदा पञ्ञाय पस्सति

-प्रज्ञा चक्षुले हेऱ्यो भने सारा धर्म अनात्म छ ।

-अथ निब्बिदन्ति दुक्खे, एस मग्गो विसुद्धिया ॥

– जसले दु:खलाई छेड्छ, त्यही विशुद्धिको मार्ग हो, त्यही विमुक्तिको मार्ग हो ।

जस्तो सारा लौकिक अवस्थामा त्यसैगरी निर्वाणको अवस्थामा पनि म, मेरो र मेरो आत्मा भन्ने छैन । त्यस अनन्त असीम अवस्थामा कुनै ससीम व्यक्तिको व्यक्तित्व टिक्न सक्दैन । यस इन्द्रियातीत अवस्थालाई कहाँ निर म, मेरो र मेरो आत्मा भन्ने ? यो त निर्वाणको साक्षात्कार भएपछि नै स्पष्ट हुन्छ । यस अवस्थामा पुगेको व्यक्ति अहंकार, ममंकारबाट पूर्ण त विमुक्त हुन्छ । व्यवहारमा म, मेरो भनेता पनि अनासक्त हुन्छ, उसको अभिमानरुपी क्लेश पूर्णतया समाप्त भईसकेको हुन्छ । अत: उसको दार्शनिक मान्यता, चिन्तन-मनन, वाद-विवाद आदि सबै अलग भईसकेको हुन्छ । यस्तो व्यक्तिले यी सबैलाई दु:खमय, क्लेशमय थानेको हुन्छ ।

भिक्षुहरू, यी चार आर्यसत्यलाई साक्षात्कार नगरि कन, अनुबोध नगरिकन, प्रतिवेधन नगरिकन म यस संसार मा घुमिरहें, संस्सरण गर्दैरहें - भगवान बुद्धले भन्नुभयो । भगवान स्वयं यी चार आर्य सत्यको साक्षात्कार गरेर भव विमुक्त हुनुभयो ।

अभिञ्ञेयं अभिञ्ञातं, भावेतब्बञ्च भावितं ।

पहातब्बं पहीनं मे, तस्मा बुद्धोस्मि ब्राह्मण ॥

– जुन दु:ख सत्य र निरोध-सत्य अभिज्ञात गर्न योग्य थियो, त्यसलाई मैले अभिज्ञात गरें । जुन मार्ग-सत्य भावित गर्न योग्य थियो, त्यसलाई मैले भावित गरें । जुन समुदय-सत्य प्रहाण गर्न योग्य थियो त्यसलाई मैले प्रहाण गरें । हे ब्राह्मण, म त्यसैले बुद्ध हूँ ।

आर्यसत्यको साक्षात्कार विना कोही विमुक्त हुन सक्दैन ।

(साभार: "विपश्यना" बुद्ध वर्ष-२५४६; वर्ष-१९; अङ्क-७)

धम्मपद-१८२

■ रीना तुलाधर
'परियत्ति सद्धम्म कोविद'

"पाण्डुपलासो व दानिसि
यमपुरिसा पि च तं मुपट्ठिता
उय्योगमुखे च तिट्ठसि
पाठेय्यम्पि च तेन विज्जति"

अर्थ: अहिले तिमी पहेँलो सुकेको रुखको पात समान भईसक्यौ । यमदूत तिमीकहाँ आई पुगीसक्यो । विनाश हुने टुप्पोमा तिमी पुगीसक्यौ । तैपनि तिमीसँग बाटो हिँड्न खर्चको व्यवस्था छैन ।

"सो करोहि दीपमत्तनो
खिप्पं वायाम पण्डितो भव
निद्धन्तमलो अनङ्गणो
दिब्बं अरिय भूमिमे 'हिसि"

अर्थ: त्यसै कारण तिमीले आफ्नो निम्ति द्वीप वनाउ, उद्योग, परिश्रम गरी छिट्टै पण्डित बन । मल-अकुशल हटाई निक्लेश भएमा मात्र दिव्य आर्यभूमि प्राप्त गर्न सक्छौ ।

"पनीतवयो च दानिसि
सम्पयातोसि यमस्स सन्तिके
वासोपि च ते नत्थि अन्तरा
पाथेय्यम्पि च ते न विज्जति"

अर्थ: अब तिम्रो आयु समाप्त भईसक्यो । तिमी यमराजकहाँ पुगी सक्यौ । बाटो बिचमा बास गर्ने ठाउँ पनि तिमीलाई छैन । बाटो खर्च पनि तिमीसँग छैन ।

"सो करोहि दीपमत्तनो
खिप्पं वायाम पण्डितो भव
निद्धन्तमलो अनङ्गणो
नपुन जातिजरं उपेहिसि"

अर्थ: त्यसै कारण तिमीले आफ्नो निम्ति द्वीप बनाउ । उद्योग, परिश्रम गरी छिटै पण्डित बन । मल-अकुशल हटाई निक्लेश भएमा मात्र पुन: जन्म हुनु पर्ने र वृद्ध हुनुपर्ने दु:खबाट मुक्त हुनेछौं ।"

घटना– उपरोक्त गाथाहरू भगवान बुद्धले श्रावस्तीमा जेतवन विहारमा बास बस्नु भएको बेला एक गोघाटक (कसाँइ) को पुत्रको कारणमा आज्ञा हुनु भएको थियो ।

श्रावस्तीमा एक गोघाटक (कसाँइ) ले क्रूर पूर्वक एक गोरुलाई मारेको कारण पापको फल त्यहिँनिर भोग्नु पऱ्यो । उनको मुखबाट आफ्नै जिब्रो खसेर मुखबाट रगत बग्यो र ऊ पनि चार खुट्टाले टेक्ने झैं गरेर आफ्नै घरमा कष्टपूर्वक यताउटी हिँडिरह्यो । बाबुचाहिँको यस्तो भयानक दृश्य हेरीरहेका छोरालाई ती गोघाटकका पत्नीले आफनो छोरालाई बचाउन तक्षशीलामा पठाइदिइन् ।

तक्षशिलामा त्यसले सुनुवारको काम सिके । राम्ररी काम जानेपछि उनलाई काम सिकाउने सुनुवारले आफ्नै छोरी उनीसँग विवाह गरी दिए । त्यहाँबाट उनको जीवन साधारण तवरले बित्यो । उनका छोरा छोरीहरू पनि भए । उनका छोराहरू ठूलो भएपछि उनीहरूले पनि त्यही काम सिके । अनि आ-आफ्नो जीवन बिताउन तिनीहरू श्रावस्तीमा गएर बसाँइ सरे । श्रावस्तीमा तिनीहरू भगवान बुद्धका उपासक बने र कुशल पुण्य कार्यहरू पनि गर्दै गए ।

तिनीहरूका पिता सुनुवार जो तक्षशिलामै बसीरहेका थिए त्यसले भने कुनै पनि पुण्य कार्य गरेनन् र त्यतिकैमा ऊ बुढो भएर मरण आवस्था पनि आयो । श्रावस्तीमा बसीरहेका तिनका छोराहरूले 'हाम्रा पिताले कुनै पनि पुण्य कार्य नगरेर नै उहाँको जीवन बित्यो । उहाँलाई यहीँ बोलाउनु पऱ्यो" भनीकन आफ्ना पितालाई श्रावस्तीमै लिएर आए ।

एकदिन तिनीहरूले आफ्ना पिताको नाउँमा पुण्य कार्य गर्नेछु भनीकन भगवान बुद्ध प्रमुख भिक्षु संघलाई भोजन गराउन निमन्त्रणा गरे । भोलिपल्ट भगवान बुद्ध भिक्षु संघसहित भोजनको निम्ति तिनीहरूको घरमा पाल्नु भयो । तिनीहरूले सत्कारपूर्वक भोजन दान गरे । भोजनको कार्य सकिएपछि तिनीहरूले भगवान बुद्ध समक्ष बिन्ति गरे– "भो शास्ता हामीले आजको भोजन हाम्रा पिताको पुण्य कामना गर्दै गरेका हौं । उहाँको लागि अनुमोदना गरीदिनु हुन आग्रह गर्दछौं ।

भगवान बुद्धले तिनीहरूका पितालाई अगाडि बोलाउन लगाएर तिनलाई सम्बोधन गर्दै भन्नु भयो– "उपासक ! तिनी वृद्ध परिपक्व भएर सुकेको पात जस्तै भईसकेका छौ । परलोक जानको निम्ति तिमीसँग कुशल

Downloaded from http://www.dhamma.digital

कर्मरुपी बाटो खर्च पनि छैन । तिमीले आफ्नो प्रतिष्ठा बनाउनतिर ध्यान देउ, पण्डित हुनेतिर लाग, मूर्ख नबन।" यसरी आज्ञा भएर भुक्तानुमोदना गर्दै उपरोक्त पहिलो दुइवटा गाथा भन्नुभयो ।

धर्मदेशनाको अन्तमा उपासक स्रोतापत्ति फलमा प्रतिष्ठित र धर्मदेशना सुनी बसेका त्यहाँका सबैलाई पनि सार्थक भयो ।

भोलिपल्ट पनि छोराचाहिँले उस्तै गरी भोजनको निमन्त्रणा गरे र भोलिपल्ट पनि भोजनको कार्य सत्कार पूर्वक गर्न भ्याएपछि आफ्ना पिताको निम्ति अनुमोदना गर्नको निम्ति भगवान बुद्धसँग आग्रह गरे ।

भगवान बुद्धले त्यस वृद्ध उपासकलाई सम्बोधन गरी उपरोक्त पछिल्लो दुइवटा गाथाहरू आज्ञा हुनु भयो । तथागतको धर्म देशनाबाट त्यहाँ उपस्थित सबै लाभान्वित भए । ■

शुभाय्-पौ

मैत्रि भावं बिलिबिलि जागु
प्रशिक्षण कला छिगु अति बांलागु
चकंगु नुगःलं जिमित इनाब्यूगु
अमूल्यगु कला जीवनय् मदय्कं मगागु ।
खँस: देथिला:, खँमस: लिपाला:
ज्याजक सयां मगा: थन म्वायुत
खँ मसल धा:सा म्वायुगु हे व्यर्थ
धयागु भावना बिया दिउम्ह जिमित
प्रशिक्षक भाजु नविन चित्रकारयात
यक्को यक्को शुभाय् देछाना च्वना
थ्व संसारय् गुणयायिपिं तसकं कम
अझ गुण लुमंकीपिं भन हे कम
गुण यानादिल छिं त:धंगु जिमित
नवाय् मस:पिन्त नंवाका छिं
न्ह्याक्को शुभाय् ब्यूसां कम हे जक जुई
मुरि मुरि हे शुभाय् दु छित:
बीफुगु केवल शुभाय् हे जक ख:
वनं गबलें गबलें लोमनेय: ।
लुमंसां शुभाय्, लोमंसां शुभाय् छित:
जिपिं सकलं प्रशिक्षार्थीपिनि पाखें
हाकनं छक: यक्को यक्को शुभाय् ।

न्वचु कला व उद्घोषण तालिमया प्रशिक्षार्थी पुच:
(२०६२ भाद्र १ गते बुधवार)

बुद्ध अनुयायी

■ अ. सुमेधा वती, बुद्धविहार, धरान

बुद्धिष्ट भनेको बोध भएको व्यक्ति हुन्छ,
मैत्री करुणाले भरिएको चित्त (मन) हुन्छ,
जस्तो छ, त्यसैलाई भाविता गरीरहेको हुन्छ ।,
बोधी ज्ञानले ओतप्रोत भएको स्वभाव हुन्छ ।

न मेरो न तेरो कसैको होइन भन्ने जान्दछ ।
सम्यक कर्ममा बाँच्न जानेको हुन्छ,
उच्च निच भेदभाव त्यागेको हुन्छ
आफू जस्तै सबैलाई थान्दछ ।

दु:ख र सुखको कारण छ, भनी बुझेको हुन्छ,
जन्मनै मरणको निम्ति भनेर जानेको हुन्छ,
मनुष्य जीवन नै निमित्त हो भनी बुझेको हुन्छ,
अनित्य छ यो संसार भनी बोध भएको हुन्छ ।

पाप के हो, धर्म के हो जानेको हुन्छ ।
कर्मको फलभोग्नु नै पर्छ भनि बुझेको हुन्छ,
मरेर लाने सम्पत्ति धर्म कमाउन जानेको हुन्छ,
शील पालना गर्दा मानव जीवन उज्वल छ
भनि जानेको हुन्छ

आर्यअष्टाङ्गिक मार्गमा हिंडिरहेको हुन्छ,
दशपुण्यक्रिया पूर्ण गर्न अघिसरिरहेको हुन्छ,
बोध भएर बोध गराउन सक्ने व्यक्ति हुन्छ,
मर्नुपर्छ भन्ने बारम्बार होश आइरहेको हुन्छ ।

बुद्ध साधारण व्यक्ति हुनुहुन्न

■ प्रेम लक्ष्मी तुलाधर

अष्टमिको दिन बिहान घरको काम सिध्याएर विहार मा जानको लागि तत्परका साथ घरबाट बाहिर निस्कें । बिहानीको शीतलता जाडो पनि होइन गर्मी पनि होइन । रमाइलो वातावरणमा बिस्तारै पाईला अगाडि बढाएँ ।

मन एकदम रमाईलो र शान्त थियो किनभने आज कुन विषयमा धर्म देशना सुन्न पाईने होला भन्ने मनमा लागिरहेको थियो ।

धर्मकीर्ति विहारमा पुगें र दान दिनको लागि उपासक उपासिकाहरू लाईनमा बसिरहेको देखेर म पनि लाइनमा बसें ।

दान दिने कार्य सिध्याएर खालि ठाउँमा बस्न पुगें । यो कार्यक्रम धर्मकीर्ति विहारको धर्महलमा बुद्ध पूजा गर्ने ठाउँमा भएको थियो ।

बुद्ध पूजा गर्ने बेला भयो र पूजनिय धम्मवती गुरुमां, दो गुणवती गुरुमां, रत्नमञ्जरी गुरुमां लगायत अन्य सबै गुरुमांहरू आ-आफ्नो आशनमा बस्नु भयो ।

शान्ति, आनन्द र एकाग्रह चित्तले बुद्ध पूजाको शुभारम्भ भयो । सबै जना आँखा चिम्लिएर पंचशील, अष्टशील, बुद्ध, धर्म, संघको गुणस्मरण गर्नुका साथै त्रिरत्न शरण, दान...धर्म र जयनमोको श्लोक सिध्याएर आँखा खोल्दा अगाडि २ जना भन्तेहरू बस्नु भएको देखें । भन्तेहरू कुन बेला आउनु भयो पत्तै भएन । पछि पो थाहा पाएँ एक जना भन्ते वर्माबाट दो गुणवती गुरुमांसंग आउनु भएको कल्याण मित्र भन्ते भनेर पूज्य धम्मवती गुरुमांले परिचय दिनु भयो ।

धर्मदेशनाको सन्दर्भमा उहाँले भन्नुभयो भगवान बुद्ध साधारण व्यक्ति हुनुहुन्न । धेरै मेहेनत गरेर सागर समान पूण्यको भण्डार बोकेर दशपारमिता, दशउपपार मिता, दशपरमत्थपारमिता र सम्पूर्ण ज्ञानले युक्त हुनुभएको दर्शन गर्न लायक शान्तिका प्रवर्तक भगवान बुद्ध हुनुहुन्छ ।

हामीले पनि उहाँले जस्तै अनित्य दु:ख अनात्मालाई बुझेर जीवनको मुख्य सार ज्ञान बुझेर राम्रो काम गरेर जानुपर्छ । बुद्धले प्राप्त गर्नु भएको ज्ञानलाई राम्ररी बुझेर जीवनको मुख्य उद्देश्यलाई थाहापाएर अगाडि बढ्नु हाम्रो लक्ष्य हो । धर्मदेशना अनुसार शरीर भनेको नाम र रूपको एक समुह हो । नाम र रूपको समूह यस शरीरमा मुख्य भूमिका खेल्ने हाम्रो तत्त्व मन हो । दान, शील, कुशल कर्मले गरेको काम शरीर मरेर गए पनि पूण्य धर्म रहिरहन्छ । बुद्धको ज्ञान द्वारा राम्रो संस्कार उत्पन्न हुन्छ । त्यहि सस्कार द्वारा निर्वाण सम्म जाने बाटो खुल्दछ ।

मनलाई एकचित्त गरेर राम्रो ठाउँमा राख्न सक्यो भने हाम्रो बानी, व्यहोरा, आचरण राम्रो भएर जान्छ । त्यहि राम्रो आचरणले अरूलाई खुसी पार्न सकिन्छ ।

बुद्ध धर्म भनेको हरेक प्राणीहरूलाई चाहिने मानविय गुण हो । त्यहि गुण अनुसार हामीहरू चल्न सक्यो भने मात्र बुद्धको साँचिकै अनुयायि र बुद्ध धर्ममा टेवा दिने व्यक्ति थहरिन्छ ।

यस धर्मदेशनामा मैले नौलो कुरा के थाहा पाएँ भने थेरवाद भनेको बुद्धको परिनिर्वाण पछि भिक्षुसंघ बिचमा गायब नभईकन निरन्तर रूपमा भिक्षुत्व जीवन, बुद्धको शासन परम्परा चलिआएको हुनाले नै थेरवाद भनिएको रहेछ ।

आफूले गरेको पूण्य, पाप, राम्रो नराम्रो सबै आफुलाई नै हो त्यसको फल पनि आफैलाई नै हो भनेर थाहा पाईयो ।

मान्छे ४ प्रकारका छन्–

१. आफू र अरुलाई राम्रो गर्ने
२. अर्कालाई मात्र राम्रो गर्ने
३. आफूलाई मात्र राम्रो गर्ने
४. आफूलाई पनि अरुलाई पनि राम्रो नगर्ने

४ किसिमको मान्छेमा आफू र अरुलाई पनि राम्रो गर्नेलाई उच्चस्थानमा राखिएको छ भने आफू पनि नराम्रो अरुलाई पनि नराम्रो गर्नेलाई तल्लो स्थानमा राखिएको छ ।

त्यस्तै ४ किसिमको मान्छेहरूमा ४ गुणहरू हुन्छन्–

१. राम्रो २. अति राम्रो ३. नराम्रो ४. अति नराम्रो ।

राम्रो गुण भएको मान्छे आफु पनि राम्रो हुन्छ अरुलाई पनि राम्रो बाटोमा ल्याउने प्रयास गर्दछ । त्यस्ता व्यक्तिलाई देवता सरहको स्थानमा राखिन्छ । जस्तै अनाथपिण्डक महाजन र आफ्नै छोरा । अनाथपिण्डक महाजनका छोरा भनेको कुरा नमान्ने, अत्तेरी थियो । पछि महाजनले पैसाको लोभ देखाएर बुद्धको उपदेश सुन्न पठाउनु भयो । भगवान बुद्धको उपदेश सुनेर पछि ज्ञानी भयो ।

नराम्रो अति नराम्रो गुण भएको मानिसले आफू पनि नराम्रो काम गर्छ र अरुलाई पनि नराम्रो सल्लाह दिनछ । त्यस्तो मानिसलाई दानवको स्थानमा राखेको

Downloaded from http://www.dhamma.digital

हुन्छ । जस्तै देवदत्त र अजात शत्रु । अजातशत्रुले देवदत्तको सल्लाह लिएर आफ्नै बुबा बिम्बिसार महाराजालाई मारि दियो ।

यसरी भन्ते गुरुमांहरूबाट धर्मदेशना सुनेर मनमा शीतलता छाउनुको साथै नयाँ ज्ञानहरू उत्पन्न हुन्छ । त्यसैले हामीहरूले विहारमा गएर धर्मदेशना सुन्नु अति आवश्यक छ । शरीर सफा राख्न नुहाउनु पर्‍यो । बलियो हुन समय अनुसार खानु पर्‍यो आदि, तर चित्त सफा गर्न सतिपट्ठान ध्यान जस्तै उठ्न, हिंड्न, सुत्नु, बस्नु आदि हरेक क्षणमा पाइला पाइलामा होशियारी अपनाई ध्यान भावना गर्नु पर्छ ।

वर्माबाट पाल्नु भएका कल्याण मित्र भन्तेले भन्नु भएको धर्मदेशना पूज्यनिय भिक्षुणी धम्मवती गुरुमांले अनुवाद गर्नु भएको थियो ।

घरमा मात्र बसिराखेको भए यस्तो महत्त्वपूर्ण ज्ञान सुन्ने मौका पाउँने थिएन होला । तर यसरी विहारमा गएर बुद्धका ज्ञान गुणका कुरा सुन्ने मौका पाइएकोले मेरो मन हर्षले विभोर भयो ।

बुद्ध धर्म भनेको बनावती धर्म होइन । भित्री हृदय देखि बुझेर चित्त परिशुद्ध गर्नुपर्ने ज्ञान हो । त्यहि बुद्ध, धर्म, संघलाई शीरोपर गरि हामीसबैले आ-आफ्नो जीवन सफल पार्नसकौं भन्ने कामना गर्दछु । ■

धर्म प्रचार — ★ समाचार ★

"परियत्ति धम्म कप २५४९"
बौद्ध हाजिर जवाफ रनिङ शील्ड प्रतियोगिता

२०६२ आश्विन १८-२२ सम्म
स्थान- परोपकार आदर्श उच्च मा.वि. भिमसेनस्थान ।

बुद्ध शासनिक क्षेत्रमा आजीवन समर्पित श्रद्धेय संघ उपनायक भिक्षु बुद्धघोष महास्थविरको ८५ औं शुभ जन्मोत्सवको सुखद उपलक्ष्यमा नेपाल अधिराज्यव्यापी बौद्ध परियत्ति शिक्षाका केन्द्रहरू बिच "परियत्ति धम्म कप" बौद्ध हाजिर जवाफ रनिङ शील्ड प्रतियोगिता सम्पन्न भएको छ । स्मरणिय छ, उहाँ अखिल नेपाल भिक्षु महासंघ द्वारा संचालित नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षाका संस्थापक हुनुहुन्छ ।

सुखी होतु नेपाल, बुद्ध विहार, भृकुटी मण्डपबाट आयोजित यस प्रतियोगितामा ३० वटा परियत्ति केन्द्रहरूले भाग लिएका थिए ।

जि धैम्ह सु ?

■ लक्ष्मी हिरा तुलाधर
माउण्ट ग्रीन इङ्लिस स्कूल

जि जित: तसकं यो
जि हे जिगु जिन्दगी ख:
संसारिक फुक्क वस्तु स्वया
जित जि हे त:धं ताया

तर अपशोच जिं थ्वहे ताया
जि गन दु जिं हे मस्यू
माला सोसाँ खंके मफु
थिया सोसाँ थुइके मफु

जि जिगु शरीरे हे दु
भुनू भुनू हाला हायका च्वनी
लिफ: सोसाँ खंके मफु
जि धैम्ह शब्द जक जिं ता:

माला सोसाँ जिगु शरीरे
अङ्ग अङ्ग जक जिं खना
हरेक अङ्गया थ: थगु नामं
च्वंच्वन शरीरे तर जि व मखु

हाला मा:सां शब्द हे जक
मिखां सोसाँ दृश्य हे जक
स्पर्श सोसाँ अनुभव जक
गन दु जि गुथाय् दु जि

शील समाधि स्वभाव धर्म
पुखूया दथ्वी लाल क्या
निर्मल स्थिर मनया दुने
जि जि खना व सून्य ख्यले

क्षान्ति र मैत्री – २

लेखक: **भिक्षु अश्वघोष**, *अनुवादक:* **वीर्यवती**

ज्यापुले भने– "हँ ! के भन्नु भएको त तपाईंले ? मेरो घाँटी थिच्न मन लाग्यो कि क्याहो तपाईंलाई ? कि गर्दन नै काट्न मन लाग्यो ? ल जे गर्न मन लाग्छ गर्नु" भन्दै टाउको थापि दियो। कृषकको यस्तो कुरा सुनी त्यस फुर्तिलो व्यक्तिको हात विस्तारै खुकुलो बन्दै गएछ। पछि केहि पनि नबोलिकन लुरुक्क परेर स्वयम्भूतर्फ पाईला सारे। यो घटना देखेपछि मलाई लाग्यो सहनु पर्छ भनेको कुरो त साँच्चिकै ठीक कुरो पो रहेछ।

त्यस फुर्तिलो व्यक्तिले ज्यापूको गर्दन समातेको बेला त्यस ज्यापूले सहन नसकेको भए त्यहाँ दुवै जनाको टाउको फोडाफोड हुन्थ्यो होला। एक जनाले सहिदिएको हुनाले झगडा बढ्न पाएन।

एकदिनको कुरो हो भारतमा बौद्ध तीर्थ यात्राको लागि घुम्न गएको थिएँ। त्यसबेला बाटोमा बस ड्राइभरले अगाडि गइरहेको बैलगाडी (गोरुले तान्ने गाडा) चालकलाई "ए साले जल्दी हट्जा" भन्दै नराम्रो वचन प्रयोग गरे।

अनि त के चाहियो र वैलगाडी वाला सरासर आई बस ड्राइभरको घाँटी समाती झगडा गर्न थाल्यो। अनि बस चालक हाँस्दै ख्याल गर्दै भनेको पनि साँच्चिकै भयो तँलाई होइन ? जाऊ खुरुक्क भन्दै सम्झाउन पुग्यो। यति भनेपछि झगडा हट्यो।

हुनत सहने भनेको पनि धेरै प्रकारले छन्। ठाउँ हेरी सहनु पर्ने पनि हुन्छ। सहने कारणहरू पनि थुप्रै छन्। कसैले आफूसंग बुद्धि नभएको कारणले सहने गर्छ। कसैले आफू निर्बल भएकोले सहने गर्छ। कसैले आफ्नो लालच र राग इच्छा पूर्ति गर्नको लागि सहने गर्छ। कसैले छलकपटको कारणले सहिरहन्छ। कसैले धन सम्पत्ति प्राप्त गर्नको लागि लोभ चित्तको कारणले लोभी भई सहि रहन्छ। गाईको दूध-दुहुने व्यक्तिले गाईले लात्ताले हाने पनि सहेरै दूध दुहिरहन्छ। यसरी आफ्नो स्वार्थ पूर्ति गर्नको लागि सहने बानीलाई साँच्चिकै ठूलो र पवित्र चित्तको सहन शक्ति भन्न सकिंदैन।

करुणा र ज्ञान दृष्टिले हेरेर अर्काको अज्ञानतालाई बुझी दया राखी सहने अर्थात् मैत्री चित्त वा अद्वेष चित्तले सहने कार्यलाई क्षान्ति भनिन्छ। यो एक महापुरुष गुण वा बोधिसत्व गुण हो।

सहने वा क्षान्ति भनेको ठूलो गुण हो भनी बुद्ध आदि महापुरुषहरूले प्रशंसा गरिएको धर्म हो। यसको मतलब, जुनसुकै अवस्थामा पनि, अर्थात् आफूलाई अन्याय अत्याचार हुँदा पनि सहनु नै पर्दछ भनेको चाहिँ होइन। आफूलाई परेको दु:ख कष्टबाट मुक्त हुनको लागि उत्साह र मेहनत नगरी सहनुपर्छ भनेको भन्दै हात बाँधेर बसेको खण्डमा यो ठीक ठाउँमा प्रयोग गरिएको क्षान्ति वा सहनशीलता हुन सक्दैन। भाग्यलाई दोष नदिई आफ्नो जीवनमा पर्न आएको आपदलाई निर्मुल पार्ने कोशिस गर्न सक्नुपर्छ। सहनु पर्छ भन्दैमा अल्छी बनी त्यसै बसेको भए त्यसले राम्रो नतिजा दिँदैन।

सहनशीलताबाट सन्तोष प्राप्त हुन्छ

अब सहन सकेको कारणले मनलाई सन्तोष र आनन्द प्राप्त हुन्छ भन्ने विषयमा केही कुरा उल्लेख गर्न चाहन्छु। पहिला पनि उल्लेख गरिसकें, सहन सक्ने गुण-धर्मको विरोधी क्रोध हो भनेर। समाजमा बस्दा विभिन्न किसिमका मानिसहरूसंग संपर्क राखी काम गर्नुपर्ने हुन्छ। अझ विद्वान वर्गहरू संग भन्दा पनि केही नजानेको र अबुझ मूर्ख व्यक्तिहरूसंग बढि जीवन बिताउनु पर्ने अवस्था आइपर्छ। त्यस्ता व्यक्तिहरूसंग बढि जीवन बिताउनु पर्ने अवस्था आइपर्छ। त्यस्ता व्यक्तिहरूसंग काम गर्नु पर्दा अनेक प्रकारका नचाहिंदा कुराहरू सुन्नुपर्ने अवस्था पनि आइपर्छ। मनमा पीर लिइरहनु पर्ने हुन्छ। ढंग नपुऱ्याइकन, सिंग न पुच्छर हुने गरी काम गरिदिएको खण्डमा मनमा असन्तोष गरी बस्नुपर्ने हुन्छ। धेरै जसो सत्य भन्दा पनि असत्य कुरो बढि सुन्नुपर्ने हुन्छ। त्यस्तो समयमा मन बलियो पार्न सकेन भने, सहन सक्ने क्षमता भइदिएन भने मनमा ताप र पीर भइरहनेछ। बसमा बसी कतै टाढाको यात्रा गर्ने बेला रक्सी र चुरोट खाने व्यक्तिसंग पऱ्यो भने, धेरै कुरा गर्नुपर्ने गफाडी व्यक्ति संगै परेको बेला आफूसंग सहनशीलता भइदिएन भने मन खिन्न हुनेछ। त्यस्तो अवस्थामा सहन सक्ने क्षमता भइदिएमा मात्र मनमा सन्तोष, आनन्द र सुखले ठाउँ लिनेछ। मानिसको स्वभाव जानी जसरी कराए पनि नसुने जस्तो बहाना गरी सहिरहेको खण्डमा झगडा हुँदैन। ठूलठूलो स्वरले कराउनु पर्ने हुँदैन।

क्रमश:

Downloaded from http://www.dhamma.digital

"धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी द्वारा आयोजित लेखन प्रतिभा प्रतियोगितामा लिखित"

धर्म प्रचार र बहुजन हिताय

■ रामकुमारी मानन्धर

भगवान बुद्धको समयमा एक महिलाले आफ्नो मृतक बच्चा च्यापेर यता उता भौंतारिरहेकी थिईन् । आफ्नो बच्चाको मायाले बच्चा मर्‍यो भन्न सकेन । बाटोमा हिंड्ने मानिसहरूले बच्चा मरिसक्यो भन्दा पनि उनले विश्वास नगरी सुतिरहेछ भनिन् । बच्चाको मायाले बहुलाई भएकी उनी भगवान बुद्धको ठाउँमा पुगिन् । बुद्धको अगाडि बच्चालाई राखी बेस्सरी रोइन र उनको बच्चा बचाइ दिन अनुरोध गरिन् । बुद्धले उनलाई एउटा काम अऱ्हाउनु भयो "जुन घरमा कहिल्यै कुनै व्यक्ति मरेको छैन, त्यस घरबाट एउटा सामान लिएर आऊ" । उनी दिनभरी घर घरमा गएर सोध्दै हिंड्नि । तर कुनै घरमा पनि कुनै पनि व्यक्ति नमरेको फेला परेन । आखिर उनी खाली हातले भगवान बुद्ध भएको ठाउँमा गइन् र आफू हरेस खाएको कुरा बताइन् । त्यति बेला उसको होश आइसकेको थियो अनि बुद्धले संसार अनित्य छ, जन्मेपछि एकदिन मर्नु पर्छ, ढिलो र चाँडो मात्र हो भनी भन्नुभयो र पछि उनी बुद्धको शरणमा गइन् ।

धर्म भनेको मानव समाजमा शान्तिको स्थापनाको लागि हो । जबसम्म मानिसहरू शान्त र ज्ञानी हुँदैन, तबसम्म समाजमा शान्ति हुँदैन । धर्मले मानिसको गुण र सद्व्यवहार निर्माण गर्दछ । यसले खराब व्यक्तिलाई असल बनाई दिन्छ । धर्मको मुख्य उद्देश्य नै खराब व्यक्तिलाई असल बनाउनु हो ।

हामीले बुद्धको गुण, आदर्श र नैतिकताको वर्णन मूर्ति पूजा गरेर बुद्ध धर्मको प्रचार गर्नु भन्दा उहाँको गुण, आदर्श र नैतिक शिक्षा आफूले ग्रहण गरी आफ्नो चरित्र असल बनाउन सक्नु पर्छ । नभए यो धर्म प्रचार भक्तिमार्गको धर्म हुन जान्छ । धर्मकीर्ति अध्ययन गोष्ठीको एक शनीवारीय कक्षामा श्रद्धेय भिक्षु अश्वघोष महास्थवीर ले "भक्तिमार्ग र ज्ञानमार्ग" विषयमा प्रवचनको क्रममा भन्नुभयो "बुद्ध धर्म मुख्यतः ज्ञानमार्ग हो भक्तिमार्ग होइन । तर आजभोली धेरै जसो मानिसहरू ज्ञानमार्गमा भन्दा भक्तिमार्गमा लागेर देखावटी धर्मलाई बढी महत्व दिन थालेका देखिन्छन् । बुद्ध धर्म प्रचारको लागि विहारहरूको निर्माण, बुद्धमूर्तिको निर्माण, बुद्ध पुजा, महापरित्राण पाठ, पुस्तक प्रकाशन, प्रवचन, पत्रिका प्रकाशन, स्वास्थ्य सेवा आदि कार्यहरू सञ्चालन भइरहेका छन् । जबसम्म आफ्नो चरित्र राम्रो गर्न सकिन्दैन, तबसम्म अरूको हित गर्न सकिन्दैन ।

अश्वघोष भन्तेको भनाई अनुसार उहाँ प्रव्रजित हुनु भएको ४० वर्षसम्म धर्म भनेको के हो र बहुजन हिताय भनेको के हो थाहा पाउनु भएन । विपश्यना ध्यान भावनापछि धर्म भनेको के हो बुझ्नु भयो । गोयन्काज्यूको प्रवचनमा चतुआर्य सत्य बुझ्न धेरै कोशिश गर्नु भयो । ध्यान भावना धेरै गर्नु भयो । आखिर आफूमा भएको अहंकार र कुसंस्कारबाट ज्ञान प्राप्त नभएको कुरालाई आफैले महशूस गर्नुभयो ।

बोधिसत्वले दुष्कर चर्या गर्दा शरीरलाई अति दुःख दिई ध्यानमा एकचित भई संसारको दुःखबाट मुक्त हुन खोज्नु भयो । तर त्यसबाट ज्ञान बोध नभएकोले उहाँले मध्यम मार्ग अपनाउनु भयो । पुरानो संस्कारलाई छोडेर नयाँ संस्कार अपनाउनु भयो । त्यसपछि मात्र ज्ञान बोध भयो, बुद्ध हुनु भयो । आफूले ज्ञान बोध गरिसके पछि उहाँले पंचवर्गीय तपस्वीहरूलाई धर्मचक्रसूत्र देशना गर्नुभयो । त्यसपछि अनत्तलक्खण सूत्र देशना गर्नुभएपछि एकपछि अर्को तपस्वीहरूले पनि धर्म बोध गर्नुभयो । यी भिक्षुहरू सबै संसारीक बन्धनबाट मुक्त भए । यसरी अज्ञानीहरूको हित गर्नुपर्छ भनी सबभन्दा पहिले बहुजन हित हुने कुरा बताउनु भयो । कुनै प्रकारका पापहरू नगर्नु, पूण्य कर्महरू संचय गर्नु, आफ्नो चित्तलाई शुद्ध पार्नु, बहुजन हित गर्नु यी नै बुद्धका उपदेश हुन् ।

शान्तिका प्रवर्तक भगवान बुद्धले भन्नुभयो कि वैर भावले वैर कहिल्यै अन्त्य हुँदैन, अवैरभावले मात्र वैर अन्त्य हुन्छ । यो परम्परादेखि चलिआएको हो आज यो अति नै सान्दर्भिक छ र मनन गर्न आवश्यक छ । किनभने आज हाम्रो नेपालको स्थिति द्वन्दात्मक छ । एक आपसमा तंछाड मछाड छ । धनी र गरीव, शक्तिवान र शक्तिहीन, ठूला जाति र साना जाति, राजनीतिज्ञहरू बीच झगडा, द्वन्द र संघर्षले देशमा अशान्ति छ । अशान्तिको मूल जरा जबसम्म थाहा हुँदैन, देशमा तबसम्म अशान्ति र हिंसाले ठाउँ लिइरहेको हुन्छ । त्यसैले हामीले आफ्नो चरित्र निर्माण गर्न आफना खराब आचरणहरू हटाउँदै लान सक्नु पर्छ । आफूमा गुणात्मक सुधार ल्याई चित्त परिशुद्ध गर्दै जानु अति आवश्यक छ । बुद्ध धर्ममा उल्लेखित राम्रा शिक्षाहरू र ज्ञानहरूलाई मनन र पालन गर्नु अति आवश्यक छ । यो मानवलाई विनासको

खाडलबाट उठाएर विकासको बाटोमा डोऱ्याउने उत्तम मार्ग हो, बहुजन हिताय हो ।

भगवान बुद्धले आफ्नो धर्म देशनामा भन्नुभएको छ, असल मनुष्य योनीमा जन्म लिनु दुर्लभ छ । किनभने संसारमा पाइने प्राणीहरूमा मानिस सर्वश्रेष्ठ प्राणी हो । उसमा विवेक छ । विवेकमा ठीक बेठीक छुट्याउने शक्ति छ । त्यहि विवेकले आफूलाई उच्च स्थानमा राखी, चित्त शुद्ध गरी अरुलाई पनि माथि पुऱ्याउन सक्दछ । आफ्नो हितको साथै अरुको पनि हित गर्न सकिन्छ । आफूमा रहेका नराम्रा संस्कार वा बानी व्यवहारहरू हटाई चित्त शुद्ध पार्न सकेमा मात्र बुद्ध धर्म प्रचार गरे जस्तै बहुजन हिताय लक्ष सफल पार्न सकिने हुन्छ । ■

२५६० औं शस्त्र परित्याग दिवस

०६२।६।१८ गते देखि २०६२।६।२५ सम्म

प्रवचनको कार्यक्रम

आयोजक- सिफल पिपली थेरवाद, बुद्ध विहार ।

प्रवचन हुने समय विहान ७ बजेबाट विहान ९ बजेसम्म

१८ गते	**उद्घाटन (त्याग कथा)**	भिक्षु अश्वघोष महास्थविरबाट
१९ गते	**शील कथा**	भिक्षु ज्ञानपूर्णिक महास्थविर
२० गते	**नैष्कम्य कथा**	भिक्षु आनन्द
२१ गते	**स्वर्ग कथा**	भिक्षु आनन्द
२२ गते	**काम विषयको विपाक कथा**	भिक्षु संघरक्षित
२३ गते	**मैत्री कथा**	गुरुमां विमलज्ञाणी
२४ गते	**कर्तव्य कथा**	गुरुमां अग्गज्ञाणी
२५ गते	**बौद्ध शिष्टाचार (आचार विचार) कथा**	गुरुमां कुसुम
	समापन समारोह	भिक्षु ज्ञानपूर्णिक महास्थविर

मनोक्रान्ति गर्नु छ विश्वमा शान्ति ल्याउनु छ

■ **राजीव वज्राचार्य**, *ल.पु. भिन्छेबहाल*

देशमा मनोक्रान्ति ल्याउनु छ देशको विकाश गर्नुछ ।
हाम्रो नेपाल भूमिलाई विश्वभर चिनाउनु छ ।
विश्वभर चिनाउनु छ ।
विश्वभरैका शहिदहरूको सपना साकार पार्नु छ ।
देशको विकास गर्नु छ, देशमा शान्ति ल्याउनु छ ।
बुद्ध यहाँ जन्मेर शान्ति फैलाई गए ।
आज फेरि आएर हामीले अशान्ति मच्चाए ।
देशमा मनोक्रान्ति ल्याउन प्रत्येक नागरिकले
अब सोच्ने बेला आएको छ ।
देशमा शान्ति ल्याउनु छ देशलाई शान्ति पुऱ्याउनु छ ।
हिंसा हत्या त्यागेर अब आऊ हातेमालो गरौं ।
हामी सबै मिलेर एउटा प्रण गरौं ।
शान्ति क्षेत्र नेपाललाई शान्तिक्षेत्र नै बनाऔं ।
देशमा मनोक्रान्ति ल्याउनु छ देशको विकास गर्नु छ ।
हाम्रो नेपाल भूमिलाई विश्वभर चिनाउनु छ ।
आफ्नो स्वार्थ त्यागेर देश बिकासमा लाग्नु छ ।
विश्वलाई बदल्नु छ शूरु आफैबाट गर्नु छ ।
मनोक्रान्ति गर्नु छ शुरु आफैबाट गर्नु छ ।
विश्वभर शान्ति नै शान्ति ल्याउनु छ ।
संसारलाई बदल्नु छ आफैबाट शुरु गर्नु छ ।

भय, ज्वाला, आतंक

■ **शान्तवीर शाक्य**, *ल.पु. न:बहाल*

हर बखत आगोको ज्वाला दन्किरहेको छ
के हाँस्छौ, के आनन्द गर्छौ ?
निस्पट्ट अन्धकारले ढाकिएका छौं
उज्यालो कहिं हराइ सकेको छ

शान्तिको नाममा भ्रान्ति फैलिरहेको छ
सन्तोषको श्वास कसरी फेर्ने हो
जहाँ तहीं बारुदका गोलाहरू फुटिरहेमा
सुरक्षाको घेरामा कसरी रहन सक्छौं र !

भय र आतंकको बातावरणमा हुर्किरहेका हामीले
मनलाई स्थिरताको भू-मण्डलमा कसरी राख्ने हो
सबै आ-आफ्नो स्वार्थ सिद्ध गर्नमा लागिरहेमा
चेतनाको बिन्दु कसरी पलाउन सक्छ र !

यहाँ मानवता होइन दानवताको राज छ
खुकुरीमा रगत टाँस्नु सामान्य भइ सकेछ
यो देश अब ब्यवस्थित होइन अन्यौल ग्रष्ट बन्दैछ
धूलो र धूवाँको बाक्लो कुहिरोले ढाकेर जादैछ

कोहि खिइदैछ, कोहि जलिरहेछ हरदम यहाँ
अनि कसैको कुदृष्टिको, कु-शासनको भयले
दौडिरहेछ सबै सुरक्षित गन्तव्यको खोजिमा
आफ्नो आफ्नो अस्तित्व जोगाइ राख्न यहाँ

Downloaded from http://www.dhamma.digital

दु:खको दर्शनले मुक्ति पथतिर लगिदिन्छ

■ नरेन्द्रनाथ भट्टराई

दु:खलाई राम्ररी जसले देख्दछ त्यो व्यक्ति मुक्ति पथतिर अग्रसर हुन्छ । मानिस दु:खसँग यति अभ्यस्त भइसकेका छन् कि तिनलाई अरूको दु:ख त के आफैलाई क्षण-क्षण परिरहेका दु:ख पनि देख्दैनन् ।

एक पटक राज्यको एक ठाउँमा युवा सम्मेलनको आयोजना भएको थियो । त्यसको समुद्घाटन युवराज सिद्धार्थबाट हुने भयो । दरवारबाट आधा बाटो पार गरि सकेका थिए अचानक सिद्धार्थको नजर एक ठाउँमा अड्कियो । एकजना ७०/८० वर्षका कुप्रा बुढा युवराजको दर्शन गर्न भनी लट्ठी टेकेर आइरहेका थिए । सिद्धार्थले सारथीलाई सोधिहाले, "त्यो मानिस किन त्यस्तो भएको ?" उमेर धेरै भएपछि सबै मानिस बुढा हुन्छन् भनी सारथीले भने । "के म पनि बुढो हुन्छु !" भनी सिद्धार्थले सोद्धा मानिस उमेर धेरै भएपछि सबै बुढो हुनुपर्दछ भनी सारथीले भने । "उसो भए रथ फर्काउ म पनि बुढो भइसकें युवा सम्मेलनको उद्घाटन गर्न सक्तिन !" भनी सिद्धार्थले रथ दरवारतिर मोडन लगाए । युवराज फर्कंदै थिए बाटैमा एउटा रोगी मानिसलाई वैद्य कहाँ लैजाँदै गरेको देखेर विस्मय मान्दै, "क्या हो ! त्यो मानिसलाई के भएको र किन कराइरहेको ?" भनी सारथीलाई सोधे । बिरामी हुँदा सबै मानिसलाई त्यस्तै हुन्छ भनी सारथीले भने । तब त सिद्धार्थ झन् जीवनप्रति नै निराश हुँदै फर्किंदै थिए । परबाट "राम नाम सत्य हो" भन्दै एउटा मानिसलाई बाँसमा बाधेर बोकेर धेरै मानिस पछि पछि रूँदै गएको देखेर सारथीलाई सोधे । सबै मानिस यसै गरी एक दिन मर्दछन् र यसै गरी बोकेर श्मसानमा लगेर पोलेर खरानी पारिदिन्छन् भने । सिद्धार्थ गौतम समवेदनको शिखरमा पुगे किनकि त्यसबेलासम्म राजकुमारले त्यस्तो दु:खमयी बुढचाई, रोग, मृत्यु देखेका नै थिएनन् !

दरवारको ढोकामा पुग्दा एउटा सन्यासी उभिरहेको देखेर को हो यो ? भनी सोधे । मनुष्य जीवनको दु:ख देखेर यसबाट मुक्ति पाउन सन्यासी बनेर हिंडेको मानिस हो भनी सारथीले भने । त्यसैबेला गौतमले सोचे "यही ठीक हो ।" त्यसै दिन राती सिद्धार्थले दरवार, पत्नी, छोरा र राज्यसमेत छोडेर सीमा पार गरेर सन्यस्त हुँदै मुक्तिको पथमा लागे । ६ वर्षपछि उनी बुद्ध भए ।

बृद्धावस्था, रोग तथा मृत्युको अवस्था देख्दा सिद्धार्थलाई ती दु:खका दृश्य मात्रले पनि बाणले घोचेसरी भयो । दृश्यबाट नै मुक्त हुने उपायमा उनी लागे । यसरी दु:खलाई राम्ररी देखेकाले राजपुत्र भएर पनि सिद्धार्थ मुक्त भएर बुद्ध भए । ■

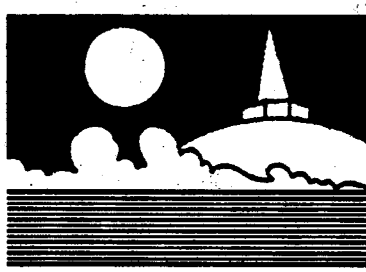

१. समुद्र भेटेपछि जसरी नदी शान्त हुन्छ किनकि नदीनै समुद्र भैहाल्दछ यसैगरी मुक्तिमार्ग भेटेपछि जीवन पनि शान्तहुन्छ किनकि जीवात्मा बनिहाल्दछ ।

२. भय बाहिरबाट हुने होइन भय आफैबाट उब्जन्छ । आफूले आफूलाई नजान्नेलाई भयले जकड्दछ, आफूलाई जान्योकि भय गायब हुन्छ ।

३. आफ्नो खोजी गर्नु नै ईश्वरको खोजी गर्नु हो, आफूलाई जान्नुनै ईश्वरको जान्नु हो, तसर्थ ईश्वरलाई खोज्न वा जान्नतिर नअलमलिई आफूलाई चिन्नतिर जो लाग्दछ त्यसैले चाँडो मुक्ति पाउँछ ।

साभार : परमात्माको दर्शन (चिन्तनद्वारा)

सद्धर्म के हो ? - १०

■ भीमराव रामजी आंबेडकर
■ अनु. ललितरत्न शाक्य

(घ) धर्मले सद्धर्महुन सारा सामाजिक भेदभावहरू मेटाउनु पर्छ

१. धर्मले सद्धर्म हुन मानिस-मानिस बीचको सारा बाधाहरू (पर्खाल) समाप्त पार्नुपर्छ

१. 'आदर्श-समाज भनेको के हो ?' ब्राह्मणहरूका भनाइ अनुसार वेदहरूले आदर्श समाजको परिभाषा दिएका छन् किनभने वेद स्वत: प्रमाण हुन् । यसकारण मानिसको आदर्श समाज त्यही हो जुन वेदहरूमा उल्लिखित छन् ।

२. वेदहरूमा विधान गरिएको आदर्श समाजलाई 'चार्तुवर्ण्य भनिन्छ ।

३. वेदहरूका अनुसार यस किसिमको समाजमा तीन कुराहरू अवश्य हुनुपर्दछ ।

४. यसका चार वर्गहरू हुनुपर्दछ– ब्राह्मण, क्षत्रिय, वैश्य र शूद्र ।

५. यी वर्गहरूको आपसी सम्बन्ध क्रमिक असमानताको सिद्धान्तमा आश्रित हुनुपर्दछ ।
अर्को शब्दमा- यी सबै वर्गहरू बराबर हुन सक्तैनन् । तिनीहरू क्रमश: उच्च र नीच हुनुपर्दछ- सामाजिक अवस्था वा दर्जामा, अथवा अधिकार र सुविधाहरूको कुरामा ।

६. सबैभन्दा माथि ब्राह्मण: त्यसपछि क्षत्रिय तर वैश्य भन्दा माथि, त्यसपछि वैश्य, तर शूद्रहरूभन्दा माथि । सबै भन्दा तल शूद्रहरूलाई राखिएको छ ।

७. चातुर्वर्ण्यसँग सम्बन्ध राख्ने तेस्रो महत्वपूर्ण कुरा थियो, हरेक वर्गले आ-आफ्नो पेशामा लागिरहनु पर्ने । ब्राह्मणहरूको काम पढ्नु, पढाउनु र धार्मिक संस्कार गर्नु, क्षत्रियको काम शस्त्र धारण गर्नु र युद्धगर्नु, वैश्यको काम व्यापार तथा अन्य कारोबार गर्नु तर शूद्रहरूको काम भने तीनवटै उच्च वर्गहरूका दास भएर तिनीहरूको सेवा गर्नु थियो ।

८. एउटा वर्गले अर्को वर्गको पेशा गर्न सक्तैनथ्यो र वर्गीय पेशाको सिमाना पनि नाघ्न सक्तैनथ्यो ।

९. यस आदर्श समाजको सिद्धान्तलाई ब्राह्मणहरूले उच्च दर्जा दिएका थिए र यसको प्रचार पनि खूबै गर्दथे ।

१०. यस चातुर्वर्ण्य सिद्धान्तको 'आत्मा' नै असमानता हो भन्ने कुरा स्पष्ट छ । यो सामाजिक असमानता कुनै ऐतिहासिक उत्पत्तिको परिणाम होइन । असमानता ब्राह्मणवादको शास्त्रसम्मत सिद्धान्त हो ।

११. भगवान् बुद्धले पूर्णरूपेण यसको विरोध गर्नु भएको छ ।

१२. भगवान् बुद्ध जातिवादको सबै भन्दा ठूलो विरोधी हुनु हुन्थ्यो र समानताको सबैभन्दा ठूलो र पहिलो समर्थक पनि हुनुहुन्थ्यो ।

१३. जातिवाद र असमानताको समर्थन गर्ने हरेक तर्कको उहाँले खण्डन गर्नुभयो, अर्थात् जातिवाद र असमानताको सधैं उहाँले विरोध गर्नुभयो ।

१४. यस विषयमा बुद्धसँग विवाद गर्न प्रयास गर्ने ब्राह्मणहरू धेरै थिए तर, तथागतले तिनीहरू सबैलाई नाजवाफ पारिदिनु भयो ।

१५. अश्वलायन सुत्तमा एउटा कथा छ । एकपटक सबै ब्राह्मणहरू भेला भएर अश्वलायन ब्राह्मणलाई असमानता र जातिवादको बारेमा शास्त्रार्थ गर्न भगवान् बुद्ध बस्नु भएको ठाउँमा पठाए ।

१६. अश्वलायन भगवान् बुद्ध समक्ष उपस्थित भएर जातहरूमध्ये ब्राह्मणहरू श्रेष्ठ भएको कुरा उहाँ समक्ष प्रस्तुत गरे ।

१७. उनले भने, "श्रमण गौतम ! ब्राह्मणहरू मात्र उच्च वर्गका हुन् बाँकी सबै नीच हुन्, ब्राह्मणमात्र शुक्लवर्ण हुन्, बाँकी सबै कृष्णवर्ण हुन्, पवित्रता वा शुचिताको बास केवल ब्राह्मणहरूमा हुन्छ, अब्राह्मणमा हुँदैन, ब्राह्मण मात्र ब्रह्माको मुखबाट उत्पन्न औरस-पुत्र हुन्, उसले रचना गरेको, उसले पैदा गरेको तथा उसका उत्तराधिकारी हुन् भन्ने ब्राह्मणहरूका भनाइ छन् । यस विषयमा तपाईंको के विचार छ ?"

क्रमश:

Downloaded from http://www.dhamma.digital

GOOD QUESTION GOOD ANSWER

1. What is Buddhism ?

■ Ven. S. Dhammika

***Question :* Is Buddhism scientific ?**

Answer : Before we answer that question it would be best to define the word 'science'. Science, according to the dictionary is - "knowledge which can be made into a system, which depends upon seeing and testing facts and stating general natural laws, a branch of such knowledge, anything that can be studied exactly."

There are aspects of Buddhism that would not fit into this definition but the central teaching of Buddhism, the Four Noble Truths, most certainly would. Suffering, the First Noble Truth is an experience that can be defined, experienced and measured. The Second Noble Truth states that suffering has a natural cause, craving, which likewise can be defined, experienced and measured. No attempt is made to explain suffering in terms of a metaphysical concept or myths. Suffering is ended, according to the Third Noble Truth, not by relying upon a supreme being, by faith or by prayers but simply by removing its cause, This is axiomatic. The Fourth Noble Truth, the way to end suffering, once again, has nothing to do with metaphyics but depends on behaving in specific ways. And once again behaviour is open to testing. Buddhism dispenses with the concept of a supreme being, as does science, and explains the origins and orkings of the universe in terms of natural laws. All of this certainly exhibits a scientific spirit. Once again, the Buddha's constant advice that we should not blindly believe but rather question, examine, inquire and rely on our own experience, has a definite scientific ring to it. He says:

> *"Do not go by revelation or tradition, do not go by rumour, or the sacred scriptures, do not go by hearsay or mere logic, do not go by bias towards a notion or by another person's seeming ability and do not go by the idea 'He is our teacher'. But when you yourself know that a thing is good, that it is not blamable, that it is praised by the wise and when practised and observed that it leads to happiness, then follow that thing."* AI 188

So we could say that although Buddhism is not entirely scientific, it certainly has a strong scientific overtone and is certainly more scientific than any other religion. It is significant that Albert Einstein, the greatest scientist to the twentieth centurhy said of Buddhism:

"The religion of the future will be a cosmic religion. It should transcent a personal God and avoid dogmas and theology. Covering both the natural and the spiritual, it should be based on a religious sense arising from the experience of all things, natural and spiritual and a meaningful unity. Buddhism answers this description. If there is any religion that would cope with modern scientific needs, it would be Buddhism."

"The religion of the future will be a cosmic religion. It should transcend a personal God and avoid dogmas and and theology. Covering both the natural and the spiritual, it should be based on a religious sense arising from the experience of all things, natural and spiritual and a meaningful unity. Buddhism answers this description. If there is any religion that would cope with modern scientific needs, it would be Buddhism."

2. BASIC BUDDHIST CONCEPTS

***Question:* What are the main teachings of the Buddha ?**

Answer: All of the many teachings of the Buddha centre on the Four Noble Truths just as the rim and spokes of a wheel centre on the hub. They are called 'Four' bexause there are four of them. They are called 'Noble' because they ennoble one who understands them and they are called 'Truths' because, corresponding with reality, they are true.

***Question :* What is the First Noble Truth ?**

Answer : The First Noble Truth is that life is suffering. To live, you must suffer. It is impossible to live without wxperiencing some kind of suffering. We have to endure physical suffering like sickeness, injury, tiredness, old age and eventually death and we have to endure phychological suffering like loneliness, frustrations, fear, embarrassment,

to be continue...

बौद्ध योगी (भिक्षु) या पौ–४

धुताङ्ग-३

■ भाय् ह्यूम्ह ब.आ.राजा

९. बृक्षमुलिकांग ३

सिमाक्वय् च्वनेगुहे बृक्षमुलखः । गुम्ह भिक्षुं थुगु ब्रतया धारण याइ वयात बृक्षमुलिक धकाः धाइ । बृक्षमुलिकया अंग बृक्षमुलिकांग खः । बृक्षमुलिक भिक्षु छेँ त्याग यानाः सिमाक्वय् जक च्वनेगु याइ । थजाःम्ह भिक्षु संघपिनि सत्तिक (सिमानाय्) च्वंगु सिमा, देगः व चैत्यय् बुयावइच्वंगु सिमा, गुंदया सिमा, सि सयाच्वंगु सिमा, चिकंलापा च्वनीगु सिमा, ह्वःह्वः दुगु सिमा, बिहारय् च्वंगु सिमा थजाःगु सिमायात त्वःताः बिहारं तापक्क च्वंगु सिमाक्वय् च्वंवनेमाः ।

भगवान बुद्धपाखें प्रशंसा याना बिज्याना तःगु व कना बिज्याना तःगु एकान्त निवासया निंतिं बृक्षमूल थेंजाःगु मेगु छु दइ ? थुगु धुताङ्गया पालनं यानाः मठ (बिहार) सम्बन्धि आसक्ति मदयावनी द्यःपिनि पाखें रक्षायानातःगु, प्राकृतिक रूपं दयाच्वंगु एकान्तगु सिमाक्वय् च्वनाच्वनीम्ह शीलवानम्ह भिक्षुं ह्याउँगु, वंचुगु म्हासुगु हायाच्वंगु सिमाया हःयात स्वयाः अनित्य बोध यानाच्वनी ।

१०. अभ्यवकाशिकांग

पल्लिं चिनातःगु थाय्यात त्वःताः चकंगु ख्यलय् च्वनेगु ब्रतयात हे अभ्यवकाशिकांग धाइगु खः । थ्व धुताङ्ग शील कया च्वंम्ह सियां धर्मया खँ न्यनेत वा उपोशथ च्वनेत उपोशथ च्वनेगु छेँय् वनेमाः । यदि अन वनाच्वने बलय् वा वःसा वा दिकाः जक प्याहाँ वयेमाः । भोजन यायेगु निंतिं मि च्याकेगु थासय् सेवा यायेया निंतिं, भोजन यायेथाय् बुरापिं भिक्षुपिन्त भोजन बीत, ब्वनेत व ब्वंकेगु निंतिं नं कुटिइ द्वाहाँ वनेज्यू । पिने लानाच्वंगु पिरा, खाता आदि दुने तयाबीगु इलय् पाखा क्वय च्वनेमाः । यदि लँय् वनाँच्वने बलय् थः स्वयाः थकालिपिं भिक्षुपिनिगु परिष्कार ज्वना वना च्वनेगु इलय् वा वल धाःसा लँय् लाःगु कुटिइ च्वंवनेमाः । यदि ल्हाःतय् छुं मदुसा "कुटिइ दं वने" धकाः ब्वाँय् वने मज्यू । बुलुहुँ थःगु हे पलाखय् वनाः च्वने धुंकाः वा दीव अनंवना छुवयेमाः

थुगु धुताङ्ग पालन यायेगुलिं यानाः कुटिइ च्वने बलय् वइगु पंगःत दइ मखु । मानसिक व शारीरिक अल्छिपन दइमखु । गथे चल्लात उखे थुखे वनेगुलिई अल्छिपन दइमखु । छाय्धाःसां छेँयागु चिन्ता कयाच्वने म्वाःल । थजाःगु अनेकथंया लाभ दु ।

११. श्मशानिकांग

मशानय् च्वनेगु यात, श्मशानिकांग धकाः धाइ । गुम्ह भिक्षु मशानय् च्वनी वं चंक्रमण मण्डप दयेकाः, खाता, पिरा लायाः, त्वनेगु निंतिं लः तयाः, धर्म पाठ यानाः (उपदेश यानाः) च्वने मज्यू । थ्व धुताङ्गय् च्वनेगु तच्वतं थाकु । उकिं छुं बिघ्न (उपद्रव) मदयेकेगु निंतिं भिक्षु संघया थकालिपिं भिक्षु वा राजकर्मचारीतय्त सुचं बियाः होश् पूर्वक च्वनेमाः । चंक्रमण यायेगु इलय् बागः मिखा जक कनाः दिपय् (सीम्ह च्याकेगु थासय्) स्वयाः चंक्रमण यायेमाः । दिपय् वनेगु इलय् नं मू लँपु त्वःताः मनूत मजुइगु लँपुं जुइमाः । न्हिनय् हे दिपया लू स्वयाः नुगलय् तयातयेमाः । थथे याये बलय् वयागु निंतिं चा ग्यानापुइ मखु । अमनुष्य तय्सं सः पिकयाः चाः हुला च्वंसानं छुं चीजं नं दाये मज्यू । न्हिथं दिपय् वनेमाः । शुद्ध चान्हय् दिपय् च्वनाः सुथसिया खिउँलं (नसंचा इलय्) हे ल्याहां वयेमाः । अमनुष्य तय्त यःगु नसा हाम्वः या माल्पा, कय्गू दुगु ल्वाकःबुकःगु नसा, न्या, ला, दुरु, चिकं, साख, आदि थे. जाःगु नसा नये मज्यू । मनुतय् छेँय् वने मज्यू ।

थ्व धुताङ्ग पालन यायेगुलिई थजाःगु गुण दु- (१) छन्हु सी मानि धयागु खँ लुमना च्वनी (२) होश तया च्वने फइ (३) अशुभ पाखें बचे जुइ (४) कामराग पाखें मचेजुइ फइ (५) न्हिथं शरीरया स्वभावयात चायेका च्वनेफइ (६) बैराग्यता अप्वया वइ (७) आरोग्यता आदिया घमण्ड मदयावनी (८) ग्याः चिकु धयागु दइमखु (९) अमनुष्यतय् गौरवनीय जुइ (१०) अल्पेच्छ आदिया कथं वृत्ति दयावइगु ।

१२. यथासंस्थरिकांग

"थ्व आसन छंगु निंतिं खः" धकाः न्हापाहे लायातःगु आसन यात हे यथासंस्थारिक धाइ । गुम्ह भिक्षुं थुगु धुताङ्गया पालन याइ वं थःगु निंतिं लायातःगु आसनय् जक च्वने, मेपिन्त मथने अले मेपिनिगु आसनय्नं मच्वने । धयातःगु दु–

यं लद्धं तेन सन्तुट्ठो यथासन्थतिको यति ।
निब्बिकप्पो सुखं सेति तिणसन्थरणेसुपि ॥

Downloaded from http://www.dhamma.digital

अर्थ– छुं दु उकी हे सन्तोष जुया च्वनीम्ह यथासंस्थरिक भिक्षु लायात:गु घाँसयनं नुगलय् छुं खँ मतसे सुखं च्वनी।

न सो रज्जति सेट्ठम्हि हीनं लद्ध नं कुप्पति।

स ब्रम्ह चारि नवके हितेन अनुकम्पति॥

अर्थ– वं बांला:गु दत धका: राग वयेकी मखु, न बांमला:गु (मभिंगु) लात धका: तं पिकाइ। न्हूपिं ब्रम्हचरितय् भिंयायेगुलिइ अनुकम्पा तया बिज्याइ।

तस्मा अरिय सताचिण्णं मुनिपुंसव वण्णितं।

अनुयुञ्जेथ मेधावी यथासंघत रामतं॥

अर्थ– अथे जूगुलिं आर्यजनपिन्त वरावर धयात:गु, भगवान बुद्धं प्रशंसा याना बिज्याना त:गु यथासंस्थर-विहारय् (पूर्व निर्धारित आसनय् च्वनेगुलिई) प्रज्ञावान व्यक्ति लगे जुइमा:।

१३. नैषद्यकांग

ग्वाला तुलिगु मयासे खालि फ्यतुना जक च्वनेगु यात नैषद्यकांग धका: धाइ। नैषद्यक भिक्षुया निंतिं चान्हसिया स्वंगू प्रहर मध्य् छगू प्रहर दना: चंक्रमन यायेमा:। प्यंगू ईर्यापथ (च्वनेगु, न्यासि जुइगु, दनेगु, फ्यतुइगु) मध्यय् च्वनेगु छता जक याये मज्यू। धयात:गु दु-

आभुतित्वन् पल्लङ्कं पणिधाय उजुं तनुं।

निसिदन्तो विकम्पेति मारस्स हदयं यति॥

अर्थ– म्ह तप्यंक तया: मुलपतिं थ्याना: फ्यतुना च्वंम्ह योगीं मारया नुग: खाकाबी।

धुताङ्गया खँयात थनहे दिकाछ्वये। मेगु पतिइ छं अखुन्हु निसें सीकेगु इच्छा यानाच्वंगु खँया बारे च्वयगु कुत: याये छं थ:गु पतिइ थ:गु छैँया बारे ला च्वल तर भिक्षुया बारे छुं हे खँ मच्व: ज्ञान वृद्ध महास्थविरया सेवा यायेगु पाखें तापाये मज्यू। इलय् ब्यलय् धर्म साकच्छा यायेमा:। थुकें कल्याण हे जुइ।

थुगु पतिं छन्त म्हाइपुकल जुइ, तर ध्व पौयात अथें वां छ्वयेमते। थुकें धर्मया खँ सीके य:पिं यक्वसित लाभ याइ। बस् थौंयात थुलिहे, योगिराजया आशीर्वाद।

इसिपतन मिगदाय — छं

१५-४-५३ — **योगी**

लुम्बिनी बौद्ध विश्व विद्यालय सम्बन्धी अन्तर्क्रिया

बौद्ध पिनिगु आस्थाया केन्द्र लुम्बिनी हालय् स्थापित लुम्बिनी बौद्ध विश्वविद्यालय सम्बन्धी छगू अन्तर्क्रियाया मुँज्या वीर-पूर्ण पुस्तक संग्रहालय, यल, गावहालय् जूगु समाचार दु।

वीर-पूर्ण पुस्तक संग्रहालयया अध्यक्ष दुण्डबहादुर वज्राचार्य लुम्बिनी बौद्ध विश्वविद्यालय स्थापना जुइ धुंकूगु व उपकुलपति व रजिष्ट्रार थें जागु गहन जिम्मेवारी दुगु पदय् नियुक्त समेत जुइ धुंकूगु इलय् विश्वविद्यालयया सञ्चालन बौद्धपिनिगु ल्हातय् लायेमा:। नियुक्त जुइपिं व्यक्तिपिं योग्य व्यक्ति जुइमा:गु खँय् माग याना बिज्यात।

डा. वज्रराज शाक्यं लुम्बिनी बौद्ध विश्वविद्यालय बौद्धकथं सञ्चालन जुइत छगू अवधारणा पत्र प्रस्तुत याना बिज्यात।

लोकसेवा आयोगया सम्माननीय अध्यक्ष श्री तीर्थमान शाक्यजुं मेमेगु विश्वविद्यालय सरह हे थुगु विश्वविद्यालय अध्यादेशद्वारा व:गु खँ न्ह्यथसे बौद्ध दर्शन, बौद्ध साहित्य, बौद्ध शिक्षा व बौद्ध संस्कृतिया अध्यापन याके मा:गु खँ कानूनय् धया त:गु खँ न्ह्यथना बिज्यात। विश्व विद्यालय मात्र छगू गांया विश्व नांयागु बौद्ध विद्यालयथें सीमित स्कूल जुइ मज्यूगु खँय् नं वयूकलं ब: बिया बिज्यात।

उगु अन्तर्क्रिया मुँज्याय् भिक्षु ज्ञानपूर्णिक महास्थविर, भिक्षु आनन्द, भिक्षु धर्मगुप्त, श्री ठाकुरमान शाक्य, डा. केशवमान शाक्य, पूर्व मेयर बेखारत्न शाक्य, श्री त्रिरत्न मानन्धर, श्री विक्रमशाक्य, वेलायतया अक्सफोर्ड विश्वविद्यालयया प्रा. डेविड गेल्नर, सुत्तपिटकसम्वन्धी सोधकर्ता जर्मनीया विद्वान डा. क्रिस्टोफ इम्मरिच, अ. अग्गन्याणी आदि सहभागीपिंसं थ:थ:गु विचा: प्वंका बिज्यातसा नवनियुक्त उपकुलपति डा. तुल्सीराम वैद्य व रजिष्ट्रार श्री केदार शाक्यजुं थीथी न्ह्यस:या लिस: बिया दील।

श्रद्धेय भिक्षु ज्ञानपूर्णिक महास्थविरपाखें पञ्चशील प्रार्थना याका बिज्यातसा संग्रहालयया उपाध्यक्ष अशोकरत्न वज्राचार्य विश्वविद्यालययात थ:गु व अन्य प्रकाशनया बौद्ध पुस्तकत ल:ल्हाना बिज्यागु ख:। अन्तर्क्रियाया सञ्चालन सुश्री सविता धाख्वा शाक्यपाखें जूगु ख:। ■

मनूतयेगु पह: - ५

■ धम्मवती गुरुमां
शासनधज धम्माचरिय, अग्गमहा गन्धवाचक पण्डित

अले जुजुं ध्वाखा पाले यात थुइका बिल- हे पाले ! मनू म्वाना च्वंबले जकं करपिन्त दु:ख कष्ट बी फै । हारांम्ह मनुखं मेपिन्त दु:ख ब्यू थें नरके वना नरकपाल तयूत नं सास्तियाई धैगु खँ मचा खँ का । अथे जुई मखु । न्ह्याथे हे हारांपिं मुल्याम्ह जूसां नरके यंका वयात जक सास्ति याई । सीधुंकल धायूवं मुल्याहाम्हेस्यां नरके वना मेपिन्तथें दु:ख बी धयागु चलन मदु । नरक धैगु हे हारांपिं पापी तयूत सास्ति यायूत दयूका त:गु । भिंपिं नर के वनी मखु । थनं ध्व शरीर तोता नरके वने धुंकुपिं हानं ध्व हे शरीर जोना हानं वै धयागु नं सम्भव मदु । ध्व जुइ हे मखुगु खँ ख: । छँ छुप्ति हे धन्ना कायूम्वा: । आ: जिमि अबु थन वया सास्ति या वै धका पीर कायू म्वाल । छं छ्यों स्याके माली मखुत । आ: छं छचने घा: दनिसा ना वास: यायूत ध्वबा धका बक्सिस बिया सन्तोष याना बिल ।

थुगु बाखँया बारे छक बांलाक विचा: याना स्वे नु । थुकथं परयात दु:ख कष्ट बिया लयूताया च्वनीपिं मनूतनं बाखँ न्यना, भिंपिनिगु संगत याना थ:गु बांमलागु पह चह तोता छोयूत कुत: यायूगु हे दुर्गती वनेगु लँपु पनेगु जुइ । थ:गु बांमलागु पहचह तोता भिंजुइगु हे सुगती वनेगु लँपु ख: । थथे मजुइकं धर्म छक यायूवं पाप कटे जुइ मखु ।

फलानाम्ह द्यो त:धं, फलानागु धर्म तधं धका हाला च्वनेगु केवल धर्मयानामे ल्वापु व अभिमान जक याना च्वनेवं धर्मात्मा जुइ फै मखु । साम्प्रदायिक भावना तोता थें थ:के च्वंगु मभिंगु पह चह व कुबानी तंका बोधि चित्त उत्पन्न याना च्वने फत धा:सा तिनि धात्थें धर्मात्मा जुइ, धर्म याना च्वंम्ह जुइ ।

प्रेतयोनिं वोमेसिगु पह

प्रेतयोनिं वोपिंके छु पह दै धा:सा अमिके मतिकुरा पह दै, इर्ष्यायायूगु पह दै । थुपिं पह मदयूकेत बाँखँ न्यना सुधार जुइमा: । भ्रीत न्वाइपिं भिंपिं पासापिं नं मा: । थ: थम्हं हे नं जिके मतिकुरा पह व ईर्ष्यालु पह दु धैगु चायूका च्वने फुसा जक बांमलागु पह चह तोता छोयू फै मखुसा मतिकुरा पह व ईर्ष्यालुपिं हानं प्रेतयोनिसं लिहांवने मालियो । उकिं न्ह्याक्व द्यो नांकया पूजा याना धर्मकर्म याना च्वंसां थ:के दुगु मतिकुरा पह व ईर्ष्यालु पह तंका छोयू मफुत कि धर्मकर्म प्रेतगतिं मुक्त याना बी फै मखु । धर्म व बाखँनं थज्योगु पह तोतिजक धायू पफै । थुगु खँ थुइका बीत मेगु नं उदाहरण बाखँ छपु न्ह्यथने ।

न्हापा गौतम बुद्धया पाले अनाथपिण्डिक धयाम्ह साहु महाजन छम्ह दु । व साहु वस्पोल तथागतया मुख्यम्ह दाता धा:सां ज्यू । कारण व बुद्धयात मा:गु तक पुरे याना सेवा याना च्वंम्ह ख: । मेगु ला छु बुद्धयात जेतवन आराम दयूकेत लुँया ध्वबा लाया जग्गा न्याना दान ब्यूम्ह : । केवल बुद्धयात व भिक्षुपिन्त जक विहार दयूका दान बिया वंम्ह मखु श्रावस्ती गुलिनं अनाथ जुया गरीब जुया च्वंपिं ख: फुकसितं न्हिं न्हिं जा छपो छपो दान बिया च्वंम्ह ख: । अनाथ पिन्त पिण्डदान ब्यूम्ह जुया वया नां हे अनाथपिण्डिक जुल ।

अन श्रावस्ती अनाथपिं धाक्कोसिया प्वा: मजा: धयागु मजुइमा धका मती तया व महाजनया छेँ वक्कसित जा छपो दान बीगु जुया च्वन । यक्वसित जापो दान बी मा:गुलिं व ब:लापिं जाथुइपिं भुतु सुवात (भान्छेत) प्यम्ह न्याम्ह त्रहिना त:गु दु । उपिं भान्छेत मध्ये छम्ह प्रेतलोकं वोम्ह नं दुगु जुया च्वन । उकिं वं जाथुया च्वंसां नं जस कायू मसम्ह, मन याउँका च्वने मस:म्ह जुयाच्वन । मेपिं जाथुइपिं धा:सा मनुष्ययोनिं वोपिं जुया च्वन । उकिं जाथुइ मा:सा न्ह्यागु ज्याय यायू मा:सां मन झ्यातु मचासे मन याउँका, मन यात भिंकथं छेले स:पिं जुया च्वन । इमि कल्पना गथे धा:सा भ्रीं ध्यबा मदु । साहुया यक्व ध्यबा दुथें भ्रीत ज्या बिया नं अनाथपिन्त नं जापो दान बिया भिंगु ज्या याना च्वन । भ्रीसं धनं मफुसां मनं खना बोरे याना बिया च्वन । उकिं अनाथ गरीबते प्वा: जायक नाक्क नयू खन धका लयूताइ च्वन । थुकियात मुदिता चित्त नं धाइ । उकिं थाकु मचासे श्रद्धां जाथुया बिया च्वन । तर मेम्ह छम्ह दु गुम्ह कि प्रेतयोनिं जन्म कावोम्ह ख: वया मने छफुति हे लयूतावो धयागु मदु । बरु वं थथे मती तैगु जुया च्वन- जि जुलं जा छक: नयूत थपायूगोगु खाति मफु मफु ल्होना जा थुया बिया तिनि प्वा: जायूका च्वना । थुपिं फोगीतयू जुलं सुरुसुरुं वल जा कया नल, ज्या छुं यायूम्वा: । थुकथं मन झ्यातुका मतिकुरा पह पिकया च्वन । ईर्ष्यालु जुया च्वन । कयूकुं नुग: जुया च्वंगुलिं फोगीते प्रति दयामाया मतसे तँ पिकया च्वन । थ: जाथुइगु पाले साहु व साहुनीपिं न्ह्योने मदैबले हानं हानं जा थुइं म्हो चायूकेत ज्या अ:पुइकेत फों वोपिन्त बांलाक जा दान मब्यूसे बोबिया ख्यानां छोइगु जुया च्वन ।

क्रमश:

Downloaded from http://www.dhamma.digital

धर्मकीर्ति विहार — गतिविधि

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीको शनिवारीय कार्यक्रम

विषय : मंगलसूत्र

२०६२ भाद्र १८ गते, शनिवार ।

प्रवक्ता- श्रद्धेय सुजाता गुरुमां, *प्रस्तुती-* अमीर कुमारी शाक्य

त्यसदिन श्रद्धेय सुजाता गुरुमांले मंगलसूत्रको

"दानञ्च धम्मचरियञ्च ञातकानञ्च सङ्गहो,
अनवज्जानि कम्मानि एतं मंगल मुत्तमं"

भन्ने पाँचौं गाथा विषयमा प्रवचन दिनुभएको थियो ।

मंगलसूत्रको चौथो गाथा सम्ममा १३ वटा मंगलका बारेमा प्रवचन भैसकेको छ । यस पाँचौ गाथामा नं. १४ देखि नं. १७ सम्म जम्मा चारवटा मंगलका कुराहरू समावेश छन् । जस्तै:-

१४. दानञ्च - दान दिनाले मंगल हुन्छ ।
१५. धम्मचरियञ्च - धर्म आचरण गर्नाले मंगल हुन्छ ।
१६. ञातकानञ्च सङ्गहो - आफन्तहरूलाई सहयोग गर्नाले मंगल हुन्छ ।
१७. अनवज्जानि कम्मानि - निर्दोषपूर्णको कार्य र कुरा गर्नाले मंगल हुन्छ ।

यी माथिका चार वटा मंगलहरू मध्य त्यसदिन गुरुमांले १४ नं. को दानञ्च अर्थात् दान दिनाले मंगल कसरी हुन्छ भन्ने वारेमा स्पष्ट पार्नु भएको थियो ।

दान दिनाले मंगल हुन्छ । यो पक्कै पनि हो । किन कि दान दिनु भनेको लोभबाट मुक्त हुनु हो । यदि लोभबाट मुक्त छैन भने, त्यो दान, दान नभइकन स्वार्थ हुन जान्छ । त्यसैले दान दिनु भन्दा पहिले दानको अर्थ त्याग हो भनि स्पष्टसंग बुझ्नु अत्यन्त जरुरी छ । यो कुरा नबुझेरै मानिसहरू, कसैले आफ्नो स्वार्थ पूर्तिको लागि दान दिन्छन्, कोहि म जस्तो धनि र दानी कोहि पनि छैन भनि देखाउन दान दिन्छन्, त कोहि देखासिखि गरेर मात्र दान दिन्छन् । यस्तो प्रकारका दानमा त्याग हुँदैन । दान भनेको त त्याग चित्तले पुण्य (फल) को आशा नगरिकन दान दिएको हुनु पर्छ । लोक कल्याणको लागि दान दिएकोमा नैष्कम्य भाव हुन्छ । दान दिएको वस्तुबाट पूर्णरूपमा अल्लगिनु पर्छ । त्यसको सट्टा केहि प्राप्त गर्ने लोभ राख्नु हुँदैन ।

जुनसुकै प्रकारको दान गरेता पनि जवसम्म दान दिने व्यक्ति र दान लिने व्यक्तिको चित्त शुद्ध हुँदैन, तब सम्म त्यो दान फलदाई हुन सक्दैन । एकै खालको वस्तु विभिन्न व्यक्तिहरूले दान दिएता पनि, उनीहरूको चित्तको अवस्था अनुसार बेग्ला बेग्लै फल प्राप्त हुने गर्दछन् ।

त्यसैले आफू मात्र तरेर जाने इच्छाले गरेको दान भन्दा लोक कल्याणको लागि मैत्री, करुणा र मुदिताले भरिएको चित्तले दिएको दान नै सर्वोच्च दान हुने छ । यस्तो दानले निर्वाण प्राप्तिको मार्गतिर दोहऱ्याउँछ भनि श्रद्धेय सुजाता गुरुमाले स्पष्ट पार्नु भयो ।

विषय - गृही विनय

२०६२ भाद्र २५ गते, शनीवार ।

स्थान- धर्मकीर्ति विहार, श्रीघ: न:घ:

प्रवचन- भिक्षु तपस्सि धम्म

प्रस्तुती- मिनरवती तुलाधर

यसदिन श्रद्धेय भिक्षु तपस्सि धम्मले गृही विनय विषयमा प्रवचन दिनुहुँदै भन्नुभयो- "भगवान बुद्धले ४५ वर्ष सम्म लोक कल्याणको लागि, बहुजन हीत र सुखको लागि धर्मप्रचार गर्नुभयो । त्यही क्रममा उहाँले गृहस्थीहरूको सुखमय जीवन बिताउने उपायहरू गृही विनयको वा नियम को रुपमा सिकाउनु भएको छ । ती नियमहरू जसले पालन गर्न सफल हुन्छ, उसको जीवन पनि सुखमय र सफल हुनेछ । ती सदाचारपूर्ण नियमहरूमा-

पञ्चशील पालन गर्नु नै मूख्य रुपमा प्रस्तुत गरिएको छ । त्यसमा गृहस्थीहरूको सम्पत्ति नाश हुने ६ कारणहरू सुरापान गर्नुका ६ वटा दोषहरू, आर्य श्रावकहरूले त्यागनुपर्ने ४ प्रकारका पापकर्महरू, ४ प्रकारका कर्मक्लेशहरू, आमाबुवा र छोराछोरीहरूको पारस्परिक कर्त्तव्याकर्त्तव्य, श्रीमान् श्रीमती दुवैको पारस्परिक कर्त्तव्याकर्त्तव्य, मालिक र नोकर प्रतिको पारस्परिक कर्त्तव्य आदि पर्दछन् ।

२०६२ आश्विन ८ शनीवार ।

स्थान- अमरापुर बुद्ध विहार, बुंगमती, ललितपुर ।

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी धर्मकीर्ति विहारको आयोजनामा एवं धम्मवती गुरुमांको नेतृत्त्वमा बुंगमती स्थित अमरापुर बुद्ध विहारको प्रांगणमा बुद्ध मूर्ति अगाडि र बुंगमती करुणामय (रातो मच्छेन्द्रनाथ) मन्दिरमा बुद्ध पूजा कार्यक्रम सम्पन्न भएको थियो ।

बुद्ध पूजा समापन पश्चात् अमरापुर बुद्ध विहारमा उक्त दिन उपस्थित रहेका उपासक उपासिकाहरूलाई श्रद्धेय भिक्षु अश्वघोष महास्थविरबाट पञ्चशील प्रार्थना गराउनु भएको थियो भने श्रद्धेय धम्मवती गुरुमांले धर्मदेशना गर्नुभएको थियो । धर्मदेशना पश्चात् उपासक उपासिकाहरूको तर्फबाट भन्ते गुरमांहरूलाई दान प्रदान गरिएको थियो । त्यसपछि उपस्थित सबै महानुभावहरूलाई भोजन गराइएको थियो । यसरी उक्त दिनको प्रथम चरणको कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको थियो ।

दोश्रो चरणको कार्यक्रममा उपस्थित सहभागीहरूलाई अमरापुर बुद्ध विहारकी प्रमुख श्रद्धेय, सुजाता गुरुमांले स्वागत गर्नुभएको थियो । स्वागत भाषण पश्चात् रीना तुलाधरबाट परियत्ति शिक्षाको महत्त्व विषयमा लेख पढेर सुाउनु भएको थियो भने विजयलक्ष्मी शाक्यबाट करुणा विषयमा लेख पढेर सुनाउनु भएको थियो । यसरी नै अमीर कुमारी शाक्य, आनन्दमान सिंह तुलाधर, चन्द्रा वज्राचार्य लगायत अरविन्द तुलाधरले कविता वाचन गर्नु भएका थिए ।

कार्यक्रमको अन्त्यमा श्रद्धेय भिक्षु अश्वघोष महास्थविरले उपस्थित सहभागीहरूलाई ओवाद दिनु भएको थियो । त्यसपछि यस कार्यक्रमकी संयोजिका श्रद्धेय इन्दावती गुरुमांले धन्यवाद ज्ञापन गर्नुभएको थियो भने श्रद्धेय चारुत्राणी गुरुमांले पुण्यानुमोदन गर्नुभई कार्यक्रम समापन गर्नुभएको थियो । कार्यक्रम श्रीमती मीना तुलाधर ले सञ्चालन गर्नुभएको थियो । उक्त कार्यक्रममा उपस्थित धर्मकीर्ति विहारका उपासक उपासिकाहरूले अमरापुर बुद्ध विहारको उत्तरोत्तर प्रगतिको कामना गर्दै यथाश्रद्धा चन्दा सहयोग दिएका थिए ।

पाँचौ धर्मकीर्ति रनिङ्ग शील्ड अन्त नि.मा.बि. बौद्ध हाजिरी जवाफ प्रतियोगिता

शील्ड प्राप्त गर्ने विजयी प्रतियोगीहरूका साथ सहभागी महानुभावहरू

२०६२ भाद्र २१ देखि २५ गते सम्म ।
स्थान- धर्मकीर्ति विहार, श्रीघः नःघः ।
प्रस्तुती- रीना तुलाधर

२५९३ औं धर्मचक्र प्रवर्तन दिवस तथा गुरु पूर्णिमा एवम् पूज्य धम्मवती गुरुमांको ७१ औं जन्मोत्सवको पुनित उपलक्ष्यमा धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीको आयोजनामा पाँचौं धर्मकीर्ति रनिङ्ग शील्ड अन्तर निम्न माध्यमिक विद्यालय बौद्ध हाजिरी जवाफ प्रतियोगिता २०६२ सफलता पूर्वक सम्पन्न भएको छ ।

स्मरणिय रहेको छ भविष्यका कर्णधारको रुपमा लिइएका कमलो बुद्धि सहितका बाल बालिका विद्यार्थीहरूले बुद्ध शिक्षाको माध्यमबाट नैतिक शिक्षा प्राप्त गर्न सकुन् र आ-आफ्नो भविष्य सपार्न सकुन् भन्ने उद्देश्यले यस गोष्ठीले बि.सं. २०५७ साल देखि निम्न माध्यमिक स्तरिय रनिङ्ग शील्ड बौद्ध हाजिरी जवाफ प्रतियोगिता सञ्चालन गर्दै आएको हो । यस पाली पाँचौं पटकको प्रतियोगितामा शान्ति शिक्षा मन्दिर मा.वि.ले प्रथम स्थान हासिल गर्न सफल भएको छ ।

उक्त विद्यालयले धर्मकीर्ति रनिङ्ग शील्ड हासिल गरेको यो चारौं पटक हो । कूल १८ वटा पाठशालाहरूले भाग लिएको यस प्रतियोगिता भाद्र २१ गते देखि शुरुभई भाद्र २५ गते फाइनल प्रतियोगिता सम्पन्न भई विजयी विद्यालय लगायत सहभागी अन्य विद्यालयहरूलाई पनि प्रमाण पत्र र पुरस्कारहरू प्रदान गरिएको थियो । उक्त पाँचदिने हाजिरी जवाफ प्रतियोगिताको संक्षिप्त विवरण यसरी रहेको छ ।

Downloaded from http://www.dhamma.digital

२०६२ भाद्र २१ गते, मंगलबार

यसदिन प्रमुख अतिथीको रुपमा रहनुभएका भिक्षु अश्वघोष महास्थविरले पञ्चशील प्रार्थना गराउनु भई कार्यक्रम शुरु गरिएको थियो । यस दिनको कार्यक्रममा सहभागी विद्यालयहरू र उक्त विद्यालयहरूले प्राप्त गरेका अंकहरू यसरी रहेको छ ।

सहभागी विद्यालयहरू	*प्राप्ताङ्क*
१. नेचर बोर्डिङ हाई स्कुल, गोंगः बुँ	४२
२. श्री बाल सेवा मा.वि. झोछेँ	३१
३. बिजेश्वरी सेकण्डरी स्कुल, बिजेश्वरी	२०
४. श्री प्रभात मा.वि., श्रीघः नःघल	२२
५. अनन्त मंगल सदन, बालाजु	३२

सभापती - रत्नमञ्जरी गुरुमां
निर्णायक मण्डल - १. भिक्षु निग्रोध,
२. सुजाता गुरुमां, ३. त्रिरत्न मानन्धर
प्रश्न कर्ताहरू (क्वीज माष्टर) -
१. शुभवती गुरुमां, २. अरुण शिद्धि तुलाधर
कार्यक्रम संचालक -
रीना तुलाधर र कञ्चनलता ताम्राकार
टाइम कीपर - ध्रुव राजकर्णिकार
स्कोर बोर्ड तर्फ - चिनी काजी महर्जन
प्रश्न वितरक (मञ्च सहयोगी) - प्रेमा तुलाधर

यसदिनको प्रतियोगितामा नेचर बोर्डिङ्ग हाई स्कुलले ४२ अङ्क प्राप्त गरी फाइनल प्रतियोगितामा प्रवेश गर्ने मौका प्राप्त गरेको थियो ।

२०६२ आश्विन २२ गते, बुद्धबार

सहभागी विद्यालयहरू	*प्राप्ताङ्क*
१. गणेश आवासीय मा.वि. स्वयम्भू चक्रपथ	२५
२. जनप्रभात मा.वि., कालिमाटी	२२
३. आनन्दकुटी विद्यापीठ आवासीय मा.वि., स्वयम्भू	२८
४. कन्या मा.वि. यट्खा	१२
५. शान्ति शिक्षा मन्दिर मा.बि., ठहिटी	३७

सभापती - अनुपमा गुरुमां
निर्णायक मण्डल - १. इन्दावती गुरुमां,
२. वीर्यवती गुरुमां, ३. रत्न सुन्दर शाक्य
प्रश्न कर्ताहरू (क्वीज माष्टर) -
१. रोशन काजी तुलाधर, २. रामेश्वरी महर्जन
कार्यक्रम संचालक - जीवक वज्राचार्य
टाइम कीपर - राजा वज्राचार्य
स्कोर बोर्ड तर्फ - राम महर्जन
प्रश्न वितरक (मञ्च सहयोगी) - प्रेमा तुलाधर

यसदिनको प्रतियोगितामा शान्ति शिक्षा मन्दिर मा.बि.ले ३७ अंक प्राप्त गरी फाइनल प्रतियोगितामा प्रवेश गर्ने मौका प्राप्त गरेको थियो ।

२०६२ आश्विन २३ गते, बृहस्पतिवार

सहभागी विद्यालयहरू	*प्राप्ताङ्क*
१. दरवार हाई स्कुल, रानीपोखरी	८
२. बुढानीलकण्ठ स्कुल, बुढानीलकण्ठ	४५
३. दीपज्योती आवासीय मा.बि., गोंगःबुँ	१८
४. श्री भक्त विद्याश्रम मा.बि., रक्तकाली	४९

सभापती - इन्दावती गुरुमां
निर्णायक मण्डल - १. भिक्षु धर्ममूर्ति,
२. खेमावती गुरुमां, ३. मदन रत्न मानन्धर
प्रश्न कर्ताहरू (क्वीज माष्टर) -
१. सुरमावती गुरुमां, २. मीना तुलाधर
कार्यक्रम संचालक - चन्द्रा वज्राचार्य
टाइम कीपर - ध्रुव राज कर्णिकार
स्कोर बोर्ड तर्फ - रुसो महर्जन
प्रश्न वितरक (मञ्च सहयोगी) - प्रेमा तुलाधर

यसदिनको प्रतियोगितामा श्री भक्त विद्याश्रम मा.बि.ले ४९ अंक प्राप्त गरी फाइनल प्रतियोगितामा प्रवेश गर्ने मौका प्राप्त गरेको थियो ।

२०६२ आश्विन २४ गते, शुक्रबार

सहभागी विद्यालयहरू	*प्राप्ताङ्क*
१. कन्या मन्दिर उच्च मा.वि., न्ह्योखा	२५
२. नेपाल आदर्श मा.वि., गण बहाल	४६
३. श्री गीतामाता मा.बि., विजेश्वरी	४०
४. श्री ५ रत्नराज्यलक्ष्मी देवी मा.वि., बानेश्वर	२२

सभापती - वीर्यवती गुरुमां
निर्णायक मण्डल - १. कुसुम गुरुमां
२. सुभवती गुरुमां, ३. राजेश शाक्य
प्रश्न कर्ताहरू (क्वीज माष्टर) -
१. अनुला गुरुमां, २. लोचनतारा तुलाधर
कार्यक्रम संचालक - कल्पना शाक्य
टाइम कीपर - कञ्चन लता ताम्राकार
स्कोर बोर्ड तर्फ - जीवक वज्राचार्य
प्रश्न वितरक (मञ्च सहयोगी) - प्रेमा तुलाधर

यस दिनको प्रतियोगितामा नेपाल आदर्श मा.बि. गणवहालले ४६ अंक प्राप्त गरी फाइनल प्रतियोगितामा प्रवेश गर्ने मौका प्राप्त गरेको थियो ।

२०६२ आश्विन २५ गते, शनीवार

फाइनल प्रतियोगिता

सहभागी विद्यालयहरू	प्राप्ताङ्क	स्थान
१. नेचर बोर्डिङ्ग हा.स्कुल, गोंग:बुँ	२९	चतुर्थ
२. शान्ति शिक्षा मन्दिर मा.वि. ठँहिटी	४४	प्रथम
३. श्री भक्त विद्याश्रम मा.बि. रक्तकाली	४०	द्वितीय
४. नेपाल आदर्श मा.बि. गणबहाल	३२	तृतीय

सभापती - धम्मवती गुरुमां

प्रमुख अतिथि - दो गुणवती गुरुमां

निर्णायक मण्डल -

१. भिक्षु बोधिज्ञान, २. अग्गञाणी गुरुमां,
३. अमीता धाख्वा

प्रश्नकर्ताहरू (क्वीज मास्टरहरू) -

१. रीना तुलाधर, २. मदन रत्न मानन्धर

कार्यक्रम संचालक - प्रफुल्ल कमल ताम्राकार

टाइम कीपर - कञ्चनलता तुलाधर र प्रसन्न काजी तुलाधर

स्कोर बोर्ड तर्फ - जीवक राज वज्राचार्य

प्रश्न वितरक (मञ्च सहयोगी) - कल्पना शाक्य

यस फाइनल प्रतियोगितामा शान्ति शिक्षा मन्दिर मा.वि. ठँहिटीले ४४ अंक प्राप्त गरी प्रथम स्थान ओगट्न सफल भएको थियो भने भक्त विद्याश्रम मा.वि. द्वितीय भएको थियो। यसरी नै नेपाल आदर्श मा.वि. तृतीय र नेचर बोर्डिङ्ग हा.स्कुलले सान्त्वना पुरस्कार जितेको थियो।

प्रतियोगिताको समापन समारोहमा प्रमुख अतिथीको आशनबाट पूज्य दो गुणवती गुरुमांले विजयी विद्यार्थीहरूलाई वधाई ज्ञापन गर्नु भएको थियो भने सभापतीको आशनबाट बोल्नु हुँदै पूज्य धम्मवती गुरुमांले भन्नुभयो–

"प्रतियोगितामा हार र जीत भइरहनु त स्वभाविक नै हो। तर प्रथम स्थान ओगट्न सफल भई विजयी हुँदैमा धेरै खुशी हुने र पराजित भइयो भन्दैमा धेरै दुःखी हुनु राम्रो होइन। किनभने हाम्रो लक्ष्य नै बुद्ध शिक्षा हासिल गर्नु हो। बुद्धले दिनुभएको सही शिक्षा विद्यार्थी भाइवहिनीहरूले पनि सिकोस् र लोभ द्वेष, र मोहले व्याप्त आजको हाम्रो समाजमा सुधार आवस् भन्ने हाम्रो कामना रहेको छ।"

शील्ड पुरस्कार तथा प्रमाण पत्र वितरण गर्ने क्रममा विजयी विद्यालय शान्ति शिक्षा मन्दिरलाई धम्मवती गुरुमां एवं दाता साहु भाइराजा तुलाधरले शील्ड प्रदान गरिएको थियो।

यसरी नै प्रथम हुने विद्यालयका विद्यार्थीहरूलाई साहु सानुरत्न स्थापितको तर्फबाट पुरस्कार वितरण गर्नुभएको थियो।

बाँकी रहेका दोश्रो र तेश्रो हुन सफल विद्यार्थीहरूलाई साहु भाइराजा तुलाधरको तर्फबाट पुरस्कार वितरण गरिएको थियो।,

यसरी नै पूज्य दो गुणवती गुरुमांको तर्फबाट सान्त्वना पुरस्कार तथा सहभागी स्कूलहरू र विद्यार्थीहरूलाई प्रमाणपत्र वितरण गर्नुभएको थियो।

निर्णायक मण्डलमा बसी सहयोग गर्नुहुने महानुभावहरूलाई पूज्य धम्मवती गुरुमांले उपहार प्रदान गर्नुभएको थियो।

धन्यवाद ज्ञापन गर्ने क्रममा धं.की.बौ.अ.गोष्ठीका सचिव रमा कंसाकारले यस प्रतियोगिताको लागि आर्थिक सहयोग पुऱ्याउनु हुने धर्मकीर्ति विहारका गुरुमांहरू, साहु सानुरत्न स्थापित, साहु भाइराजा तुलाधर, नील रत्न तुलाधर र मुन्चा हाउसलाई विशेष धन्यवाद ज्ञापन गर्नु भएको थियो।

यसरी नै जलपानको लागि सहयोग गर्नुहुने दाताहरू पूज्य दो गुणवती गुरुमां पूज्य धम्मवती गुरुमां लगायत अन्य सहयोगी दाताहरू अनीता शाक्य, धर्मकीर्ति कर्णदिवी पुचः, धर्मकीर्ति लक्ष्मीनानी न्यत पुचः, धर्मकीर्ति इन्द्रमान पुचः, धर्मकीर्ति पुलां पुचः, आदिलाई विशेष धन्यवाद ज्ञापन गर्नु भएको थियो।

यसको साथै हाजिर जवाफ प्रतियोगिता सफलतापूर्वक सम्पन्न गराउन विभिन्न क्षेत्रबाट उहयोग पुऱ्याउनु हुने सहयोगीहरू सबैलाई उहाँले धन्यवाद ज्ञापन गर्नुभई कार्यक्रम समापन गर्नु भएको थियो।

धर्मकीर्ति विहारमा बुद्धपूजा र धर्मदेशना

गत आश्विन महिनाको १ गते संक्रान्ति देखि आश्विन २५ गते अष्टमी सम्म धर्मकीर्ति विहारमा बुद्धपूजा र धर्मदेशना कार्यक्रम यसरी संचालन भएको थियो।

मिति	बुद्धपूजा	धर्मदेशना
२०६२ आश्विन १ गते संक्रान्ति	चमेली गुरुमां	धम्मवती गुरुमां
२०६२ आश्विन २ गते पूर्णिमा	चमेली गुरुमां	धम्मवती गुरुमां
२०६२ आश्विन ९ गते अष्टमी	खेमावती गुरुमां	भिक्षु अनिरुद्ध (श्रीलंका)
२०६२ आश्विन १७ गते औंशी	जयवती गुरुमां	इन्दावती गुरुमां
२०६२ आश्विन २५ गते अष्टमी	वीर्यवती गुरुमां	वीर्यवती गुरुमां

Downloaded from http://www.dhamma.digital

विषय : दान

२०६२ आश्विन १ गते, शनिवार ।
स्थान - धर्मकीर्ति विहार श्रीघ:न:घ: ।
प्रस्तुता - विजय लक्ष्मी शाक्य ।
कक्षा संचालक - श्यामलाल चित्रकार ।

यसदिन श्रद्धेय सुजाता गुरुमांले अट्ठतीस मंगल मध्ये 'दान' को विषयमा प्रवचन दिनु भयो । उहाँले दानको आनिसंस विषयमा चर्चा गर्नु हुँदै भन्नु भयो दान विषय गहन र विस्तृत छ । यसै सन्दर्भमा वैशालीको सिंह सेनापतिले बुद्धसंग सोधेको प्रश्नलाई भगवानले बताउनु भएको उत्तर उल्लेख गर्नुभयो । जस्तो कि–

(१) दानले नै मानिस सबैको प्रिय बन्दछ ।
(२) दान द्वारा सत पुरुषहरू सित संगत हुन्छ ।
(३) दान दिने व्यक्ति सभामा निर्भिक हुन्छ ।
(४) दानी व्यक्तिको यश कीर्ति फैलिन्छ र
(५) मरण पछि सुगतिमा जन्म हुन्छ ।

त्यस्तै दान विशुद्धि हुन के हुनु पर्दछ भन्ने विषयमा उहाँले भन्नु भयो कि दान दिने दायक र दान लिने याचक दुवै विशुद्ध भएमा दान विशुद्ध होइन्छ । यसबाट पाउने फल सान्दिट्ठिक हुन्छ अर्थात् वर्तमान समयमा नै फल प्राप्त हुने हुन्छ । यस सन्दर्भमा एउटा दान गाथाको पनि उल्लेख गर्नु भयो ।

१. अन्नदो वलदो होति अर्थात् दानले बल प्राप्त हुन्छ ।
२. वत्थदो होति वण्णदो अर्थात् वस्त्रदानले वर्ण राम्रो हुन्छ ।
३. यानदो सुखदो होति अर्थात् आवत जावतको लागि सुविधा हुने साधन दान दिएमा सुख प्राप्त हुन्छ ।
४. दीपदो होति चक्खुमा अर्थात् दिप वा प्रकाश दान दिएमा आँखा वा बुद्धि प्राप्त हुन्छ ।
५. सो च सब्बददो होति, यो देति उपस्सयं ।

अर्थात्– विहार दान दिएमा चतुप्रत्यय समेत समावेश हुने हुनाले उत्कृष्ट दानबाट प्राप्त हुने फल प्राप्त होइन्छ ।

श्रामणेर एवं ऋषिणी प्रव्रज्या शिविर सम्पन्न

लुम्बिनीमा दुर्लभ प्रव्रज्या हुनुभएका श्रामणेरहरू एवं ऋषिणीहरू

२०६२ आश्विन (१०–१६ सम्म)
स्थान- गौतमी विहार, लुम्बिनी

धम्मवती गुरुमां, धर्मकीर्ति विहारको आयोजनामा गौतमी विहार लुम्बिनीमा दुर्लभ श्रामणेर प्रव्रज्या एवं दुर्लभ ऋषिणी प्रव्रज्या शिविर सम्पन्न भएको छ ।

लुम्बिनी जस्तो पवित्र स्थानमा ८ जना श्रामणेर प्रव्रज्या एवं १८ जना ऋषिणी प्रव्रज्या समेत गरी जम्मा २६ जना व्यक्तिहरूले ७ दिनसम्म प्रव्रज्या जीवन बिताई ७ दिने ध्यान शिविरमा भाग लिएको उक्त कार्यक्रममा अन्य २४ जना गृहस्थी योगीहरूले पनि ध्यान शिविरमा भाग लिएका थिए ।

वर्मी भिक्षु सयादो उ विशुद्धको उपाध्यायत्त्वमा उक्त ८ जना व्यक्तिहरूलाई दुर्लभ प्रव्रज्या गरिएको थियो ।

श्रामणेर प्रव्रज्या एवं ऋषिणी प्रव्रज्या हुनुहुने व्यक्तिहरूको नामावली यसरी रहेको छ–

श्रामणेर प्रव्रज्या–

(१) राम महर्जन (२) चौथी महर्जन (३) चन्द्रमान डंगोल (४) भरतबहादुर घले (५) डमरबहादुर गुरुङ (६) शुक्रदेव महर्जन (७) पुष्परत्न तुलाधर (८) आशानारायण महर्जन ।

ऋषिणी प्रव्रज्या–

(१) वासन्ती देवी वज्राचार्य (२) मोहन श्रेष्ठ
(३) करूणा बुद्धाचार्य (४) कृष्णदेवी शाक्य
(५) सूर्यलक्ष्मी तुलाधर (६) अमरलक्ष्मी तुलाधर
(७) सानुमैंया तुलाधर (८) निर्मला मानन्धर
(९) विष्णु देवी (१०) मायादेवी
(११) तारादेवी तुलाधर (१२) तुलसीमाया महर्जन
(१३) न्हुच्छे महर्जन (१४) गंगादेवी डंगोल
(१५) रूसा महर्जन (१६) नानीमैंया घले
(१७) वसुन्धरा घले (१८) मोहनमाया महर्जन

महामहीम जापानका राजदूत चुतोमु हिराओकाज्युको प्रमुख आतिथ्यत्वमा विविध कार्यक्रम सम्पन्न

यशोधर महाविहार असहाय सेवा समितिको आयोजनामा महामहीम जापानका राजदूत चुतोमु हिराओकाज्युको प्रमुख आतिथ्यत्वमा ललितपुर नगर क्षेत्रका विहार, वहिलका देव रथारोहण (तेस्रो बुढा पास्नी) सम्पन्न जेष्ठ नागरिक, यसै क्षेत्रभित्र २०६२ सालको प्रवेशिका परिक्षामा उत्कृष्ट अङ्क ल्याई प्रथम हुने एक एक जना पुरुष र महिला विद्यार्थीलाई पदक तथा यशोधर महाविहार सर्व संघ सदस्यहरू मध्ये सो परिक्षामा प्रथम, द्वितीय र तृतिय हुने विद्यार्थीहरूलाई पदक सहित स-सम्मान गर्ने कार्यक्रम सम्पन्न भएको समाचार छ । साथसाथै संस्कृति सम्पदा दिपंखा, बौद्ध परियत्ति कोविद, महायान शिक्षा त्रियान र पोष्ट ग्राजुयत डिप्लोमा इन बुद्धिजम तथा विद्वत वर्गमा श्री दोलेन्द्र रत्न शाक्य, विदेशीमा प्रा.डा. अष्टीन हेल, संघ महानायक भिक्षु कुमार काश्यप, धम्मवती गुरुमाँ, महायान संघ नायक धुपतोप रिम्पोचे तथा आनी यूडोन छेरिंग लगायत स-सम्मान गर्ने कार्यक्रम पनि सम्पन्न भएको र यशोधर महाविहारका चक्रेश्वर सहित द्वादश पारमिता आजुहरूलाई परम्परा अनुसार जुग: पञ्चदान कार्य समेत सम्पन्न भएको समाचार छ ।

ज्ञानमाला संघ, आनन्द विहारको ५८ औं वार्षिकोत्सव तथा साधारण सभा सम्पन्न

तानसेन, पश्चिम नेपालकै सवैभन्दा पुरानो विहार स्थित ज्ञानमाला संघको ५८ औं वार्षिकोत्सवतथा साधारण सभा सम्पन्न भएको समाचार छ । ज्ञानमाला भजन शील प्रार्थना र बुद्धपूजाबाट शुरु भएको उक्त समारोहमा प्रमुख अतिथी-धम्मानुशासक भिक्षु धम्मज्योतीले पानसमा दिप प्रज्वोलन गरी साधारण सभाको समुद्घाटन गर्नु भएको थियो । सो अवसरमा संघका सचिव विनय राज बज्राचार्यले संघको प्रगति प्रतिवेदन संघका का.का.स. सरोज लाल शाक्यले आय-व्यय प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्नु भएको थियो । समुद्घाटन समारोहमा बौद्ध युवा संघका सचिव विजन कुमार वज्राचार्य, धर्मचक्र युवा संघका अध्यक्ष राजेन्द्र वहादुर वज्राचार्य, बौद्ध महिला सेवा समितिका अध्यक्ष चिनिया देवी वज्राचार्य, सल्लाहकार छत्रराज शाक्य, आजिवन सदस्य डा. पुरन बज्राचार्यले आ-आफ्नो शुभ कामना मन्तव्य व्यक्त गर्नु भएको थियो । उक्त समारोहमा भिक्षु भिक्षुणीहरूको स्वास्थ्य उपचारको लागि स्थापित अक्षयकोषमा समाजसेवी भुयुमान लिगल र धर्मोदय सभाका केन्द्रिय सदस्य राम लगन चोधरीले आर्थिक सहयोग थप गर्नु भएको थियो । समारोहमा संघबाट संचालित भाँडाकुडाँ वाहाल सेवामा अमूल्य सहयोग पुऱ्याउनु हुने संघका सहसचिव रत्नमान वज्राचार्यलाई प्मुख अतिथिबाट उपहार प्रदान गरिएको थियो । संघका अध्यक्ष सर्जुलाल वज्राचार्यको सभापतित्वमा सम्पन्न साधारणसभाको संचालन संघका का.का.स. गम्भिर मान शाक्यले गर्नु भएको थियो भने उपाध्यक्ष राजेन्द्रमुनी शाक्यको स्वागत र निर्वतमान अध्यक्ष देवेन्द्रमान शाक्यले धन्यवाद ज्ञापन गर्नुभएको थियो । संघको साधारणसभाको समुद्घाटन समारोह पश्चात वेलुका संघका सदस्यहरू बीच बन्द शेसनको कार्यक्रम रहेको थियो । बन्द शेसनमा संघका सचिववाट प्रस्तुत प्रगतिप्रतिवेदन सर्वसम्मतबाट पारित भएको थियो । संघका कोषाध्यक्ष शोभामान वज्राचार्यबाट प्रसतुत कूल आय ३,५०,०३५।४९ व्यय तर्फ भवन निर्माण २,५०,०००/- अन्य कार्यक्रम खर्च ५२७०७।- गरी कूल ब्यय ३०२७०७।- को आय व्यय प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्नु भएको थियो उक्त बन्द शेसनमा संशोधित विधान मस्यौदा सर्वसम्मत पारित भएको थियो भने अन्तमा यस संघको नाममा रहेको उपासिका राम विहार भिक्षुणी महासंघलाई हस्तान्तरण गर्ने निर्णय पनि पारित भएको थियो । बन्द शेसनमा संघका सल्लाहकार दशरथमुनी शाक्य तथा निवर्तमान अध्यक्ष देवेन्द्रमान शाक्यले शुभकामना व्यक्त गर्नुभएको थियो ।

मैत्री बोधिसत्त्व विहारमा बुद्धपूजा र धर्मदेशना

२०६२ भाद्र २६ गते आइतवार ।
स्थान- मैत्री बोधिसत्त्व विहार जमल ।

यस दिन श्रद्धेय धम्मवती गुरुमांको नेतृत्वमा र मैत्री बोधिसत्त्व महाविहार सुधार सहयोग समितिको आयोजनामा आयोजित बुद्ध पूजा कार्यक्रममा धम्मवती गुरुमांले धर्मदेशना गर्नु भएको थियो ।

स्वयम्भू ज्ञानमाला भजन खल:बाट भजन प्रस्तुत पछि कार्यक्रममा उपस्थित सबै उपासक उपासिकाहरूलाई धम्मवती गुरुमांले पञ्चशील प्रार्थना गराउनु भएको थियो ।

उक्त कार्यक्रममा उपस्थित हुनुभएका सबै सहभागीहरूलाई रत्नकेशरी तुलाधर, बृजेन्द्र तुलाधर, रुपकेशरी तुलाधर, अनार कंसाकार र शान्ता ताम्राकार,

Downloaded from http://www.dhamma.digital

भोताहिटी सपरिवारको तर्फबाट जलपान दान गर्नुभई पूण्य सञ्चय गर्नुभएको थियो ।

धर्मोदय सभा बुटवल शाखाको २० औं स्थापना दिवस

२०६२ भाद्र २१, स्थान- पद्म चैत्य विहार, बुटवल ।

धर्मोदय सभा बुटवल शाखाको २० औं स्थापना दिवस तथा १२ औं साधारण सभा सम्पन्न भएको समाचार छ ।

श्री तीर्थलाल शाक्यले स्वागत भाषण गर्नुभएको उक्त कार्यक्रम भिक्षु मैत्री महास्थविरको प्रमुख आतिथ्यमा र विद्यादेवी शाक्यको अध्यक्षतामा सम्पन्न भएको थियो । भिक्षु मैत्रीबाट पञ्चशील प्रार्थना गराउनु भएको उक्त सभामा रक्तदान गर्नुहुने रक्त दाताहरूलाई प्रशंसा पत्र पनि प्रदान गर्नु भएको थियो ।

उक्त सभामा शुभकामना मन्तव्य दिनुहुने महानुभावहरू यसरी रहनुभएका थिए-

भिक्षु मैत्री महास्थविर, श्री संघरत्न वज्राचार्य, श्री आनन्दमान सिंह शाक्य, प्रेमलाल उदास, सुजाता शाक्य, श्री नर्बु लामा, श्री विष्णु प्रसाद श्रेष्ठ, श्री गौतम लाल शाक्य आदि ।

श्रीमती धर्मी शाक्यबाट वार्षिक प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्नु भएको थियो भने कोषाध्यक्षबाट वार्षिक आय व्ययको आर्थिक प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्नुभएको थियो ।

"परियत्ति सन्निपात-२५४९ सम्पन्न"

२०६२ आश्विन १५ गते, शनिवार ।

थाय्- त्रिभुवन विश्व विद्यालय दीक्षान्त समारोह ख्यो ।

अखिल नेपाल भिक्षु महासंघ पाखें संचालित नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षाया वर्तमान विद्यार्थीपिं, पुलांपिं विद्यार्थीपिं, शिक्षक शिक्षिकापिं व श्रद्धालु शुभेच्छुक दातापिनि दथ्वी परियत्ति शासन गुकथं सुथांलाक न्ह्याकेगु धयागु विषये नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षाया ग्वसा: व सुखी होतु नेपालया प्रमुख व्यवस्थापनय् त:मूज्याकथं **"न्हांपागु परियत्ति सन्निपात २५४९"** वृहत भेला सम्पन्न जूगु दु ।

सुथे ७ बजे निसें सनिलया ४ बजे तक न्हिच्छियंकं न्ह्या:गु थुगु ज्याझ्वले न्हिनसया २:३० बजे निसें ४ बजेतक विशेष परियत्ति भेला सम्मन्न जूगु ख: ।

अथेहे उगु ज्याझ्वले प्रत्येक केन्द्रपाखें अतिरिक्त ज्याझ्व: दुने परियत्ति धर्मयात पायछि जूकथं म्ये, हुलाप्याखं, मुक्तक, ख्यालिखँ, लघुनाटक, चिनाखँ आदि प्रतिभा ब्वज्या नं जूगु ख: ।

युवक बौद्ध मण्डलया थीथी ज्याझ्व:त

गुंला पर्व या झ्वलय् भाद्र ४ गते गुंगाला: सापारु खुन्हु ज्ञानमाला भजन खल: श्रीवाहा यल या निमन्त्रणाय् युवक बौद्ध मण्डलया साँस्कृतिक समितिया ३२ म्ह: दुज पिंसं संस्थाया नायो सानुराजा शाक्य नाय: खय् शील सदाचार व अनित्यया आधुनिक बौद्ध म्ये नेवा भासं व नेपाली भासं याना १२ फिं निपु सुमधुर संगीत व समूह सलय् हाला: नुगलय् द्वाहां वंक न्यंका बिज्या:गु समाचार दु ।

प्राप्त समाचार कथं वहे दिं भाद्र ४ गते हे सुथे किन्हुवहिलि युवक बौद्ध मण्डलया विपस्यना ध्यान समितिया ग्वसालय् छन्हु न्हिच्छिया सत्तिपत्थान ध्यान शिविर सुथे ८ ता: इलं निसे न्हिने ४ ता: तक न्ह्यागु ख: । उगु शिविर सहायक आचार्य आदि रत्न शाक्य या निर्देशने न्ह्याकुगु ख: । उगु शिविरे मिसा मिजं याना मुक्कं १५ फिंन्याम्ह साधक योगी पिनिसं ब्वतिकया बिज्यागु ख: ।

अथेहे भाद्र ५ गते गुंलागा: दुतिया यल उपमहानगरे दँयदसं जूइगु मतया दीप जात्रा खुन्हु युवक बौद्ध मण्डलया स्वास्थ्य सेवा समितिया नेतृत्वय् मतया: जात्रास ब्वतिकया विज्यापिं यात्री पिन्त सेवा यायेकथं गुजिवाहा त्वालय्, किन्हु वहिली व न्याखाचुकन:वहीली च्वना वास: यायेगु नापं ग्लुकोज जुस आदि विया सेवा यायेगुलि डा. प्रदिप वज्राचार्य सहित ३० म्ह दुज: पासापिंसं सेवा याना दीगु ख: ।

भाद्र २१ गते लोटस रिसर्च सेन्टरया मू ग्वसालय् सह ग्वसाखल कथं जूगु प्यक्व:गु अन्तर्राष्ट्रिय बौद्ध संस्कृति सम्मेलनय् युवक बौद्धमण्डल पाखें निगु ज्या जिम्मा का:गु मध्ये न्यान्हुयंकं पाहाँपिन्त स्वागत सत्कार यायेगु आमन्त्रित स्वनिग: या बिहार बाहा बहिया चक्रेश्वर थाय्पाजु पिं ७० म्ह सित आदरपूर्वक बौद्ध विधिकथं युवक बौद्ध मण्डल या २७ म्ह: दुज: पिनिसं पञ्चदान याना विज्यागु जुल ।

भाद्र २५ गते सनिवा: युवक बौद्ध मण्डल या नियमित धर्म शाकच्छा ज्या झ्व: सुथे ८:३० बजे भिक्षु विमल किर्ति भन्तेजुं तृष्णा क्षय् यायेत ध्यान च्वनेमागु ध्यान हे वास: या रुपे काय्मा: धका बिज्यात । उपस्थित दुज: नापं अतिथि भन्तेयात लसकुस दुज: सुजीव शाक्यं बौद्ध कलां नं धर्म प्रचार जुया वंगु ऐतिहासिक तथ्यत न्ह्यब्वया बिज्यात । प्यक्व:गु अन्तर्राष्ट्रिय बौद्ध संस्कृति सम्मेलनय् सहभागि पाहाँ चीनया डा. जामयाङ्ग खाइच्यो जुयात नाय: नं खादा गां न्येका लसकुस यात । वेक डा. जामयाङ्ग खाइच्यो जुं चीनय् नं युवा वर्ग बुद्ध धर्म प्रभावित जुया अध्ययन याना च्वंगु खँ कना दिल । वेक नापं विज्याम्ह बंगलादेशयाबौद्ध विद्वान दिलिप बरुवाजु यात नं हना बिज्यागु दु ।

6612766

बा.अ.का.द.नं. - ७०/०४०/४१

मेत्ता सेन्टर ध्यानकुटी बाल आश्रमको पाँचौं वार्षिकोत्सव सम्पन्न

२०६२ आश्विन १ गते ।
स्थान - ध्यानकुटी विहार, बनेपा ।

बनेपा नगर पालिकाका निवर्तमान मेयर श्री सुरेन्द्र बहादुर बादेज्यूको प्रमुख आतिथ्यमा **मेत्ता सेन्टर (मैत्री केन्द्र) ध्यानकुटी बाल आश्रम**को पाँचौं वार्षिकोत्सव सम्पन्न गरिएको समाचार छ । मेत्ता सेन्टरका संरक्षक एवं ध्यानकुटी विहार प्रमुख भिक्षु अश्वघोष महास्थविरबाट शील प्रार्थना गराउनु भएपछि सत्यना शाक्यबाट स्वागत भाषण गर्नुभएको उक्त सभामा विरेन्द्र श्रेष्ठले वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्नुभएको थियो ।

उक्त कार्यक्रममा बाल आश्रमको उत्तरोत्तर प्रगतिको कामना गरी आ-आफ्नो मन्तव्य व्यक्त गर्नुहुने वक्ताहरू यसरी रहनुभएका थिए ।

रेणु त्वायना, रस्मिता मानन्धर, लोक दर्शन वज्राचार्य, श्रद्धेय धम्मवती गुरुमां, जापानी पाहुना, मोहन दुवाल, मैया मगर, विनीता बादे, श्रद्धेय भिक्षु अश्वघोष महास्थविर, प्रमुख अतिथि सुरेन्द्रबहादुर बादे आदि ।

सुश्री नानु शाक्यले धन्यवाद ज्ञापन गर्नुभएको उक्त कार्यक्रम विनीता बादेले संचालन गर्नुभएको थियो ।

मैत्री केन्द्र बाल आश्रमका ५ औं वार्षिक उत्सवमा प्राप्त भएका चन्दा

१.	Mr. Wimal De Silva, Consoler of Ambassador of Sri Lanka	Rs.	10,000/-
२.	Mr. Somarathna, Sri Lanka	Rs.	1,000/-
३.	Miss. Sukumari Sri Lanka	Rs.	1,000/-
४.	पूर्ण सिद्धि बज्राचार्य	रू.	१०,०००/-
५.	लोक दर्शन बज्राचार्य	रू.	१०००/-
६.	डा.सुरेन्द्र बहादुर बादे श्रेष्ठ	रू.	१०००/-
७.	तीर्थ देव मानन्धर	रू.	५००/-
८.	जमुना, बनेपा	रू.	५५/-
९.	गणेश माया बादे, बनेपा	रू.	१०१/-
१०.	मेवा देवी	रू.	१०१/-
११.	विनोद मानन्धर, बनेपा	रू.	२०२/-
१२.	दश नारायण पोटे	रू.	१२५/-
१३.	नमिता श्रेष्ठ	रू.	५५/-
१४.	त:धीम्ह नानी छोरी, काठमाडौं	रू.	१०५/-
१५.	चिधीम्ह नानी छोरी, काठमाडौं	रू.	५०/-
१६.	दुर्गा देवी शाक्य, काठमाडौं	रू.	५०/-
१७.	विजय रत्न शाक्य, बनेपा	रू.	२१०/-
१८.	पूर्ण सिंह शाक्य, बनेपा-१०	रू.	१००/-
१९.	राम बहादुर मानन्धर	रू.	१००/-
२०.	बिमा, काठमाडौं	रू.	१००/-
२१.	मोतीलाल	रू.	१००/-
२२.	काजी बहादुर, साँगा	रू.	५०/-
२३.	सेरीन शाक्य	रू.	१००/-
२४.	गीता दुवाल, साँगा	रू.	५०/-
२५.	पूर्ण लक्ष्मी बादे	रू.	५०/-
२६.	शाक्य वाच शप, बनेपा	रू.	२००/-
२७.	दिल बहादुर	रू.	५०/-
२८.	पञ्च नारायण	रू.	५०/-
२९.	सुष्मा लामा, कोटेश्वर	रू.	१००/-
३०.	सकिसा मानन्धर, बनेपा	रू.	१५०/-
३१.	कमला नकर्मी, काठमाडौं	रू.	५००/-
३२.	सुष्मा तारा देवी, बनेपा	रू.	५०/-
३३.	मन्दिरा ताम्राकार, मरुटोल	रू.	१००/-
३४.	चिनि शोभा कंसाकार, श्रीघ:	रू.	२००/-
३५.	इन्द्र शोभा शाक्य, बनेपा	रू.	१००/-
३६.	रसिद नकाटेका पचास भन्दा तल चन्दा प्राप्त	रू.	३७०/-
३७.	मोतिलाल शिल्पकार, जावलाखेल	रू.	५००/-
३८.	The Rahul Trust Fund, London, U.K. (800 £)	Rs.	1,00,000/-
३९.	रश्मि श्रेष्ठ New Jersey, USA ($500)	रू.	३४,७४०/-
४०.	अञ्जना शाक्य	रू.	२१,०००/-
४१.	सर्वज्ञ रत्न शाक्य	रू.	१०००/-
४२.	बेतीमाया शाक्य	रू.	८०००/-
४३.	दयालक्ष्मी श्रेष्ठ, बनेपा	रू.	३००/-

मुद्रक: न्यू नेपाल प्रेस *प्रधान कार्यालय:* १४२ मनकामना मार्ग, नागपोखरी, काठमाडौं, नेपाल । फोन: ४४३४८५०, ४४३४७५३, फ्याक्स: (९७७-१) ४४३३१२९
व्यापारिक कार्यालय: शुक्रपथ, काठमाडौं । फोन: ४२५९०३२, ४२५९४५०, फ्याक्स: (९७७-१) ४२५८६७८

Downloaded from http://www.dhamma.digital